

Četvrtak, 30. oktobar 2008.

Svedokinja Ljiljana Botteri

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili sudu

Početak u 9:08 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Gospođo Gustafson, obavešten sam da bi ste hteli da napravite neke izmene u jučerašnjem transkriptu?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude. Juče me je gospodin Mišetić obavestio da sam se pozvala na dokument po Pravilu 65 ter koji je deo broja 1571. Pogrešno sam rekla da je to bio izveštaj generalu Gotovini o disciplinskim merama, a gospodin Mišetić je bio u pravu. To je u stvari izveštaj pravnom odeljenju Zbornog područja Split, i to se u transkriptu nalazi na stranici broj 10856, red 4.

SUDIJA ORIE: To je u 12. tabulatoru, zar ne?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam za ovu ispravku. Da li ste spremni da nastavite vaše ispitivanje?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Jesam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda, gospođo Botteri, hteo bih da vas podsetim da ste i dalje pod svečanom zakletvom koju ste juče dali na početku vašeg svedočenja. Gospođo Gustafson, možete da nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. I samo pre nego što počnemo, želela bih da obavestim Sud da će mi za ovu svedokinju možda biti potrebno više vremena nego što je prvobitno planirano. Prvobitno je bilo planirano dva i po sata, ali ako bih mogla da završim do

kraja druge prepodnevne sesije, a ja ću svakako pokušati da završim ranije, naravno, ali će mi možda trebati vremena do kraja druge sesije.

SUDIJA ORIE: Videćemo kako će se svedočenje razvijati.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, još jedna stvar pre nego što počnem. Juče sam propustila da uvrstim dokumenta u spis na koje sam se pozivala, a to je bio Pravilnik o vojnoj disciplini po Pravilu 65 ter broj 1834 i disciplinski izveštaji na koje sam se pozivala, dva slučaja paljenja po Pravilu 65 ter broj 6012 i pet slučajeva koji su se ticali krađe, a to su po Pravilu 65 ter brojevi 6013, 157 i 6031, i ako mogu da dobijem brojeve dokaznih predmeta za njih, molim vas.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, prvo za Pravilnik pod brojem 1834?

sekretar: Časni Sude, broj 1834 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1007; dokument broj 6012 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1008; dokument broj 6013 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1009; dokument broj 1571 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1010; dokument broj 6031 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1011.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora; dakle, P1007 zaključno sa P1011 su usvojeni u spis. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. Ako mogu da dobijem broj 6018 po Pravilu 65 ter, to je drugi kraći registrator koji sam podelila juče, naslovljen „Disciplinske akcije koje je preduzeo Ante Gotovina u avgustu i septembru 1995.“ Ako možete svedokinji da date kopiju dokumenata koji se nalaze u ovom registratoru.

svedokinja: Ljiljana Botteri

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽITELJKA GUSTAFSON

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ovaj svežanj dokumenata je isti kao onaj koji vam je dat pre nekoliko dana, sa dodatkom Indeksa na početku, koji se bave disciplinskim merama koje je preduzeo general Gotovina u avgustu i septembru 1995. godine. Da li se sećate da vam je dat isti svežanj dokumenata pre nekoliko dana?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I da li su... da li su ovi dokumenti isti oni koje ste mogli da vidite u avgustu i septembru 1995. godine?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A da li je ova grupa dokumenata, mere na koje se odnose, da li su te mere u skladu sa vašim sećanjem o disciplinskim merama koje je preduzeo general Gotovina u to vreme, u avgustu i septembru 1995. godine?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da. S tim da nisam sigurna u broj onoga što se stvarno događalo i onoga što mi je sad prezentirano.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, zamolila bih vas da dobijem dokazni broj za ovaj registrator.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva P1012.

SUDIJA ORIE: Pošto nema prigovora, P1012 je usvojen u spis. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ovog jutra skrenuću vašu pažnju na jedan skup dokumenata u ovom registratoru, a to su dokumenti iza tabulatora broj devet, a to je unos broj 9 u registratoru.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ovi dokumenti su pod brojem 5991 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, čisto tehnička stvar, mislim da je propušteno da, dokazni predmet koji je upravo uvršten u dokaze, bude dodat na listu po Pravilu 65 ter, tako da ne znam da li želite da ispunite tu proceduralnu formalnost?

SUDIJA ORIE: Gospodo Gustafson, da li ste, kada ste tražili uvrštavanje dokumenata, i za ovaj dokument tražili da bude dodat na 65 ter listu?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude. Propustila sam...

SUDIJA ORIE: Mogu li da razumem da odsustvo prigovora podrazumeva usvajanje dokumenta na 65 ter listu?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda odluka ostoje kakva je i bila, i završena je formalnim odobrenjem da ovaj dokument bude dodat na listu po Pravilu 65 ter pre njegovog usvajanja u dokaze. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ako biste mogli da pogledate prvu stranu u ovom svežnju, koja bi trebalo da bude isti onaj dokument koji se nalazi na ekranu ispred vas, videćete da je to naredba generala Gotovine od 29. avgusta 1995. godine, kojom naređuje da se formira komisija, koja je uključivala komandanta odeljenja 4. gardijske brigade, kao i zamenika komandanta 72. bataljona vojne policije, kao i tri člana vaše komande: vas, majora Milasa, pomoćnik komandanta za bezbednost i informacije i pukovnika Zelića, koji je, kako ste rekli u vašoj izjavi, bio pomoćnik komandanta za političke aktivnosti i informacije. Po ovoj naredbi, zadatak komisije je bio da identifikuje imena i jedinicu svakog izvršioca od nekolicine hrvatskih vojnika koji su uzeli... nelegalno preuzeli neke stanove u Splitu; i komisiji je takođe bilo naređeno da, u saradnji sa 72. bataljonom vojne policije podnese krivične prijave protiv izvršioca i njihovih nadređenih, i da izvesti generala Gotovinu o tome u roku do sedam dana uz dostavljanje kopije vojno-disciplinskih izveštaja i krivičnih prijava.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako možemo da predemo na sledeći dokument, koji bi trebalo da je na strani 4 na BHS-u i strani 3 na engleskom.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ovo je dokument od 8. septembra 1995. godine, i to je izveštaj generala Gotovine generalu Červenku u Glavnom štabu. Možete videti da je pod tačkom 2 general Gotovina izvestio da je vlasnik svakog stana i ime svakog izvršioca za svaki stan identifikovano. Pod tačkom 4, on opisuje trenutnu situaciju, koliko prekršioca se iselilo, koliko njih je obećalo da će se iseliti, i koliko je odbilo da se iseli. Pod tačkom 5, on opisuje... opisuje šta se dogodilo. Pod tačkom 6, raspravlja o odgovornosti nadređenih oficira. Pod tačkom 7, kaže da će komandant 4. gardijske brigade sprovesti disciplinske mere, a 72. bataljon vojne policije će podneti krivične prijave protiv izvršioca koji se ne ise. U ovom trenutku, htela bih da vas pitam: Iz ovog izveštaja generala Gotovine izgleda da je komisija bila uspešna u uspostavljanju činjenica i identifikaciji počinioca ovog incidenta. Da li biste se složili sa tim, kao član ove komisije, da se to dogodilo?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Sad, u vašoj... izjava koju ste dali Odbrani u pasusu 5, rekli ste da nije bila uobičajena praksa da se pokreću disciplinska pitanja protiv nepoznatih počinioca. A u ovom slučaju, kao što ste videli, komisija je imala zadatak da identifikuje izvršioca – u ovom incidentu. Moje pitanje glasi: Da li znate zašto je u ovom konkretnom slučaju disciplinski postupak započet u slučaju nepoznatih izvršioaca, kada, kao što ste rekli, to nije bila uobičajena praksa u hrvatskoj vojsci?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, verujem da, s obzirom da je njena izjava Odbrani deo dokaza, a pitanje je „zašto“, pa verujem da bi joj trebalo skrenuti pažnju na ono što je već u dokazima; i kao dodatak tome, prigovor je formalno, onda bi trebalo pitati i odgovoriti na to. Ali to je ona rekla u svom odgovoru na pitanje 18 koje počinje na strani 8 u njenoj izjavi datoj Odbrani.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, mislim da je pitanje bilo konkretnije, u odnosu na opštu tvrdnju koju je dala u izjavi Odbrani - zašto je napravljen izuzetak od uobičajene prakse, a o tome se nije raspravljalo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Onda ulažem prigovor, časni Sude, jer se ovde radi o nagađanju, jer odgovor na to pitanje je da je ovo formirano, jer je nadređeni generalu Gotovini naredio da se takva komisija formira. Dakle, kao dodatak, to zahteva da se zna zašto...

SUDIJA ORIE: Čak i da znamo ko je naredio i da li je bilo naredeno, ponekad ljudi znaju zašto je takva naredba izdata. Tako da svedokinja može da odgovori na ovo pitanje. Možda da ponovite pitanje, gospodo Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospodo Botteri, pitanje je glasilo: Zašto je u ovom konkretnom slučaju napravljen izuzetak od opšteg pravila da se disciplinska pitanja ne pokreću za istragu u vezi sa nepoznatim izvršiocima?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ja samo ostajem pri svojoj izjavi da se stegovne, stegovni postupci nisu provodili protiv nepoznatih počinitelja. Ovaj konkretan slučaj se ne radi u prvoj fazi, o vojno-stegovnom postupku. Povjerenstvo, koje je imenovano, je radno povjerenstvo koje je trebalo ispitati slučaj da bi se došlo do imena počinitelja. A zato smo imali određene podatke, jer smo od ovih, ako pogledate kompletan predmet, stambenih zadruga, imali određene tragove prema kojima smo mogli doć' do imena tih počinitelja. Znači, tek nakon što je ovo povjerenstvo došlo do saznanja i do imena počinitelja, pristupilo se pokretanju vojno-stegovnih postupaka, podnošenju kaznenih prijava. Prema tome, to su sroz dvije različite stvari.

Povjerenstvo koji je imenovano je došlo... je otkrilo počinitelje, prema tome, mi, nakon toga, ne možemo govoriti o nepoznatim počiniteljima. U trenutku kada se pokreće vojno-stegovni postupak i podnosi kaznena prijava, ti počinitelji su poznati. Baš radi toga što je ovo povjerenstvo odradilo zadanu zadaću.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, mislim da niko ne osporava da pojedinačna disciplinska mera ne može biti pokrenuta protiv nepoznatog počinioca iz prostog razloga jer je počinioc nepoznat, ali, vaša izjava se tiče disciplinskih postupaka, i vi ste rekli da prva faza ovog postupka nije bila vojno-disciplinskog karaktera. Ali u pasusu broj 1 ove naredbe, general Gotovina je zadužio komisiju da utvrdi činjenice i predloži mere za iseljenje pripadnika hrvatske vojske koji su se nasilno uselili, i da predloži mere da se počinioci kazne. Da li osporavate da je u naredbi zatraženo da se pokrene makar deo disciplinske istrage?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne, ovdje se ne radi o istrazi.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Kako biste onda vi ovo nazvali?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Provođenje izvi... provođenje izviđaja za koje smo imali određenje indicije, pretpostavke, da bismo mogli otkriti počinitelje. Baš radi toga što smo u svakom slučaju pokušavali poduzeti sve ono što je potrebno, što su propisi od nas zahtjevali.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Sasvim sigurno tvrdim da se ovdje radi o dve sasvim različite stvari. Još uvijek stoji moja tvrda... tvrdnja da se postupci nisu vodili prema nepoznatim počiniteljima, a da ovaj slučaj ni u kom slučaju se ne može podvesti da bi se radilo o nepoznatim počiniteljima.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Nastavljam dalje. Samo pre toga, htela bih da potvrdim klasni broj na vrhu strane 1, strane koju ste pre imali, 114-03/95-01/02. Taj klasni broj se odnosi na disciplinske mere. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Nije mi jasno pitanje, na koje brojeve mislite?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Mislim na klasne brojeve na vrhu prve strane. Mislim da je to strana koju imate ispred sebe.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako bismo mogli da pređemo na stranu 1 u elektronskom sistemu sudnice, trebalo bi da se i tamo nalazi.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da li vidite klasni broj 114-03...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Klasni referentni broj, da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Taj klasni broj se odnosi na disciplinske mere?

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, mogu li da zatražim pojašnjenje vašeg odgovora. Ova naredba govori da su komisiji dodeljeni zadaci, među kojima je i zadatak da predloži disciplinske mere protiv odgovornih počinioca. Zar ovo ne kvalifikuje naredbu kao, najmanje rečeno, makar delom, kao istragu, pored ostalih pitanja, kako bi se skupile činjenice ili utvrđivale činjenice u svrhu pokretanja disciplinskih mera?

SVEDOKINJA BOTTERI: Da, pa ja sam to i rekla. Da se ova komisija bavi provođenjem izviđajnih radnji da bi se došlo do određenih činjenica, počinitelja, koji bi bili temelj za pokretanje vojno... i utvrđivanje odgovornosti, ili u vojno-stegovnom postupku, ili u kaznenom postupku.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. Ako možemo da pređemo na stranu 7 u engleskoj i na stranu 8 u BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ovo bi trebalo da je treći dokument u svežnju. Takođe je datiran na 8. septembar 1995. godine, i to je naredba generala Gotovine komandi 4. gardijske brigade i komandi 72. vojno-policijskog bataljona. On... u ovoj naredbi, on naređuje komandantu 4. gardijske brigade, i komandantu 72. bataljona vojne policije da preduzmu korak... izvinjavam se, komandantu 4. gardijske brigade da uvede disciplinske mere i komandantu 72. bataljona vojne policije da pokrene kazneni postupak protiv počinioca koji se ne iseše iz stanova čim se vrata sa terena. Govorili ste o ovoj naredbi u vašoj izjavi datoj Odbrani u paragrafu 18, i rekli ste: "Na osnovu naredbe generala Červenka, komandant splitskog zbornog područja naredio je vojnoj policiji dve stvari: učestvovanje u rešavanju situacije koja se tiče ilegalnog useljavanja i obezbeđivanje rada komisije. Komandant splitskog zbornog područja je ovlašćen da naredi obe stvari, u skladu sa članom 9 pravila koja regulišu strukturu rada vojne policije, jer je to bio deo njihovog svakodnevnog zaduženja. Ovo je stvar policijskih aktivnosti gde komandant, u stvari, pruža policiji informacije na osnovu kojih bi oni trebalo da reaguju u skladu sa već propisanim pravilima o njihovom radu. Pored toga, ono što je još važno u ovom slučaju, jeste da je general Gotovina u potpunosti reagovao na osnovu pravila i uputstava koje je dobio od načelnika Glavnog štaba." Htela bih da razjasnimo ovaj deo odgovora u vašoj izjavi Odbrani, jer se pozivate na član 9 vojno-policijskog pravilnika.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: I, časni Sude, ovo je dokazni predmet Tužilaštva P880.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Taj član glasi: “Dok obavljaju svoje redovne vojno-policijske zadatke, jedinice vojne policije su podređene komandantu zbornog područja unutar sfere delovanja vojno-policijske jedinice.“ Kao što možete videti, i kao što sam sigurna da znate, član 9 se odnosi na podređenost vojne policije komandantu vojnog okruga u određenim stvarima, i ne spominje se Glavni štab. Dakle, kada ste rekli da su uputstva povezana sa ovim incidentom generala Červenka veoma važna, moje pitanje je, iz čisto pravne perspektive, da li su uputstva generala Červenka imala nešto sa pravnim ovlašćenjem generala Gotovine da izdaje naredbe vojnoj policiji u vezi sa ovim incidentom?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Molila bih da mi razjasnite pitanje, u kom smislu mislite pravne ovlasti?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Pa, rekli ste u izjavi da je general Gotovina imao ovlašćenja da izdaje naredbu vojnoj policiji zato jer je to deo njihovog svakodnevnog policijskog rada, i pozvali ste se na član 9 pravilnika rada vojne policije. Ja vas sada pitam sledeće: Da li je general Gotovina imao ta ovlašćenja, u skladu sa članom 9, da izdaje naredbe koje vidite u ovim dokumentima, bez obzira na to da li je pratio uputstva koja je dao general Červenko?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Sukladno odredbi članka 9 pravilnika o radn... o radu vojne policije, general Gotovina je imao ovlasti samo u okviru odredaba - odredbe članka 9. Samo što sam ja rekla u svojoj izjavi da nije zanemariva činjenica da je general Gotovina takvu jednu zapovjed dobio i od svog nadređenog zapovjednika. A ne da bi u pravnom smislu on postupao protupravno samo šta mu je to nadređeni zapovjednik zapovjedio.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Dakle, ako sam vas dobro razumela, ovlašćenja generala Gotovine da preduzme mere proizlaze iz člana 9. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Da li vam je lično poznato kako je ovo rešeno, jesu li preduzete neke mere protiv tih počinioca, jesu li oni sami bili saglasni da izađu iz stanova; ili da li znate, uopšteno govoreći, šta se dogodilo?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ja se ne mogu sjetiti pojedinosti, ali koliko vidim iz spisa, a poznavajući rad iz tog vremena, sigurna sam da se postupilo onako kako je, kakvi su bili, kako je opisano u samom predmetu. Znači, da su neki od njih iselili koji su protupravno uselili, oni koji... i da su se poduzele sve ove mere koje su bile predviđene. Ili vojno-stegovni postupak, a u svakom slučaju isto tako kazneni postupak, kao što stoji u spisu. Znači, ne na temelju sjećanja, nego na temelju mojih općih zapažanja, jer sam živjela u tom vremenu i sigurna sam da se ovo izvršilo onako kako stoji u spisu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala. Još poslednje pitanje vezano za ove dokumente. U izjavi koju ste dali Odbrani, rekli ste da ste verovali da su se te stambene zadruge

obratile načelniku Glavnog štaba, nadajući se da će se to rešiti brže, s obzirom da je sudski postupak bio dosta spor. S obzirom na vaše učešće u komisiji, na osnovu pregleda ovih dokumenata, da li biste rekli, da je problem rešen uspešno kroz mehanizme koje su preduzeli načelnik Glavnog štaba i general Gotovina?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Meni opet nije jasno vaše pitanje, žao mi je, ali...

prevodioci: Prevodioci bi bili zahvalni ako biste mogli da isključite dodatne mikrofone.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Moje pitanje glasi: Na temelju vašeg učestvovanja u komisiji, i pregleda ovih dokumenata, da li biste rekli da je ovo bilo efikasno rešenje problema hrvatskih vojnika koji su protiv zakona zauzeli stanove?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, sigurno učinkovitije nego da se išlo redovnim putem, redovnim sudskim putem, jer sudski postupci su vrlo spori.

SUDIJA ORIE: Mogu li da zatražim razjašnjenje jednog od prethodnih odgovora. Gospodo Botteri, kada su vas pitali za ono što je usledilo, što se kasnije dogodilo, vi ste rekli: "Neki od njih koji su se protivpravno uselili su se iselili, i sve predviđene mere su preduzete: disciplinski postupci, ali i krivični postupci, kao što je naznačeno u dokumentu." Onda kažete: "Znači, to nije na osnovu moga sećanja. Bazirano je na..." Ovde transkript nije najjasniji. Rekli ste da ste živeli tamo u to vreme. Možete li nam reći gde se u dokumentaciji nalazi da je pokrenut krivični postupak, i kako ste vi, jer ste živeli tamo, mogli da znate da su ljudi bili procesuirani ili kažnjeni?

SVEDOKINJA BOTTERI: Zato što sam i k'o pravnik i k'o građanin bila upoznata sa pravnim sustavom kako je funkcionirao.

SUDIJA ORIE: Da. Sad, hajde da napravimo jasnu razliku između toga kako bi sistem trebalo da funkcioniše i kako, u stvari, funkcioniše. Dakle, ono što bih voleo da znam, kada kažete, 'Mogu da vam kažem da su ti ljudi bili procesuirani ili kažnjeni', mene ne interesuje da znam kako je sistem obezbeđivao mogućnost ili čak dužnost da kažnjava ili procesuiraju ljude, ali me interesuje šta se zaista dogodilo i kako vi možete da znate da su te osobe procesuirane. Rekli ste da to nije na osnovu vašeg sećanja, već iz toga jer ste živeli tamo i zato što ste... na osnovu dokumentacije.

SVEDOKINJA BOTTERI: Kaznena odgovornost se utvrđivala u sudskom postupku, kod redovnih sudova.

SUDIJA ORIE: Da. U redu.

SVEDOKINJA BOTTERI: Prema tome...

SUDIJA ORIE: Prekinuću vas. Razumem da je kaznena odgovornost bila utvrđivana na sudu. Ono što bih voleo da znam, na kom je sudu, protiv ovih ljudi, utvrđena kaznena odgovornost ili su možda bili oslobođeni. Ne želim opisivanje sistema. Želim objašnjenje šta se dogodilo u tom sistemu, vezano za ove osobe, vezano za ove slučaje. A ako ne znate, u redu, onda nam recite; ako znate, kažite nam šta znate, a ne šta je trebalo da se desi unutar sistema.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ako govorimo o vojno – stegovnoj odgovornosti, svi počinitelji su trebali od strane nadre... njihovih nadređenih, vojno-stegovnih, njihovih nadređenih zapovjednika bit podvrgnuti vojno-stegovnom postupku. Kad govorimo o kaznenoj odgovornosti, onda je vojna policija kaznene prijave...

SUDIJA ORIE: ...

SVEDOKINJA BOTTERI: ...trebala uputit državnom odvjetništvu. Da?

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, mislim da ste dovoljno inteligentni da znate razliku između onoga što je trebalo da se desi i onoga što se dogodilo - kao školovani advokat. Na primer, pročitao sam, na strani 7, da je bilo naređeno komandantu 72. bataljona vojne policije da podnese krivičnu prijavu preko njegovog specijalizovanog osoblja do kancelarije vojnog tužioca u Splitu. Ono što želim da znam jeste da li je to bilo naređeno, da li ste imali neka saznanja o tome da li je to urađeno, da ili ne? Deluje kao jednostavno pitanje. Znam ko je trebalo to da uradi, ali ono što bih želeo da znam jeste - da li je to urađeno, da ili ne, ako znate? Ako ne znate, recite nam, ako znate, u redu.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ja ne mogu o tome imat saznanja, da li je to učinjeno, jer...

SUDIJA ORIE: ...

SVEDOKINJA BOTTERI: ...nisam imala nadležnost kontrole funkcioniranja pravnog sustava.

SUDIJA ORIE: Mogu vam reći da ja ponekad imam saznanja o stvarima koja nisu pod mojom kontrolom. Pa bih kod odgovora: "Ja ne mogu o tome imat saznanja," mene interesovalo da saznam da li ste vi imali saznanja? Da li ste mogli da imate saznanja je drugo pitanje, da li ste imali kontrolu je drugo pitanje. Ovde je samo reč o tome da li znate ili ne. Iz vašeg odgovora zaključujem da ne znate da li se to desilo ili ne, da očekujete da se to desilo, zbog sistema, ali da nemate saznanja o tome. Da li sam dobro razumeo?

SVEDOKINJA BOTTERI: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospođo Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, da li se sećate neke slične komisije ili istražnog tela koje je osnovano u avgustu ili septembru 1995. godine, kako bi istražilo neke druge incidente navodnog neprimerenog ponašanja pripadnika hrvatske vojske?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Konkretnih predmeta se stvarno ne mogu sjetiti, prošlo je dugo, dugo vremena.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ali sećate se ovog predmeta, je li tako?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Kad vidim konkretan predmet, onda se prisjetim, ali generalno se ne mogu sjećat predmeta. Što znači, kad bih vidjela možda još neki predmet da bi se sjetila, odnosno podsjetila, ali ovako, ja se ne sjećam predmeta.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude,

SUDIJA ORIE: Mogu li da zatražim dodatna pojašnjenja ovog odgovora. Gospođo Botteri, rekli ste: „Ne mogu da se setim konkretnih slučajeva.“ Možete li sa sigurnošću da tvrdite da su postojali drugi slučajevi gde su osnivane ovakve komisije, čak i ako se ne sećate o čemu se sve radilo, ali da znate da je bilo i drugih osnivanja?

SVEDOKINJA BOTTERI: Da.

SUDIJA ORIE: Možete li da nam nagovestite koliko puta su te komisije osnovane. Da li je bila neka druga komisija, ili pet drugih, 20? Da li možete da nam nagovestite? Ne tražim vam tačan broj.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne mogu se brojki sjetit.

SUDIJA ORIE: Ne. Tražim vam nagoveštaj. Da li je to mogla da bude jedna komisija, ili neki veći broj, 10, 20? Ne sećate se ni otprilike koliko ste puta videli situaciju kada je takva komisija osnovana?

SVEDOKINJA BOTTERI: Moja procjena je da ih je bilo veliki broj. A razlog što ne mogu niti orijentaciono kazat da ih je bilo ili 50, ili 100, ili 1000, je to šta ja nisam bila u situaciji da znam za sva tako formirana povjerenstva, zbog toga šta nisam uvijek mogla imati saznanja. Možda su mnoga povjerenstva na nižim razinama formirana a ne samo na razini zapovjedništva u kojem sam ja radila, a koja su se opet u kompletnom sustavu odnosila na provođenje vojno-stegovne odgovornosti cijelog zbornog područja.

SUDIJA ORIE: Rekli ste da da je vaša procena da ih je bio veliki broj. Možete li nam dati procenu na osnovu vašeg saznanja, jer, u isto vreme, rekli ste veliki broj, ali ja možda ne znam o njima. Sada, na čemu je zasnovana vaša procena, osim na komisijama za koje možda nemate informacije, jer to onda više dovodi do nagađanja nego do procene. Na nivou komande u kom ste radili – napravili ste tu razliku – da li možete da nam date nagoveštaj koliko je komisija osnovano na tom nivou, o kome ste, očigledno, imali saznanja?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne sa sigurnošću.

SUDIJA ORIE: Možete li da tvrdite sa sigurnošću da je na tom komandnom nivou bilo osnovano više komisija od ove o kojoj smo upravo pričali?

SVEDOKINJA BOTTERI: Da.

SUDIJA ORIE: Da li možete da nam date otprilike broj koliko je komisija osnovano na tom nivou, 1, 5, 20, koliko god? Naravno, treba da dodam – možda: jedna, oko pet, oko 10, 100. Možete li nam reći?

SVEDOKINJA BOTTERI: Teško mi je se sjetit o konkretnim brojevima. Mene interesira da mi pojasnite o kojoj, je li smatrate da li su se, da li mene želite pitati da se radilo o povjerenstvima koja su se ticala vojno-stegovne odgovornosti, znači sličnih slučajeva ili povjerenstava koja su se bavila zadaćama druge prirode, iz drugih resora?

SUDIJA ORIE: Kada govorim o sličnim komisijama, govorim o komisijama poput ove, koje su imale zadatak da vode istrage, možda i o drugim stvarima, ali prvenstveno da bi se ustanovile činjenice kako bi se videlo da li treba pokrenuti disciplinski postupak ili podići krivičnu prijavu.

SVEDOKINJA BOTTERI: Sada mi je lakše možda odgovorit na vaše pitanje, jer sam saznanja, odnosno, zaključke o broju takvih povjerenstava mogla dobivati samo temeljem velikog broja provedena vojno-stegovnih postupaka iz tog doba. Znači, da je po nekoj mojoj prosudbi, moglo biti i 500, 1000, mislim, ne povjerenstava nego samih izviđaja, koji put su takve radnje mogli obavljati i pojedinci, a ne samo povjerenstva.

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, pitam vas o komisijama, to vam je jasno, zar ne? Govorim o formiranju takvih komisija. Vi sad pravite veliki krug odgovarajući na moje pitanje, i na kraju kažete, pa, bilo je mnogo disciplinskih postupaka, pa ih je verovatno bilo. Mene zanima da li vi imate saznanja? Želim da znam, ne da li možete da izvedete zaključak, nego da li imate saznanja o formiranju sličnih komisija na vašem komandnom nivou. Ako nemate saznanja, recite nam; ako imate, recite nam otprilike broj koji znate, jer vas to pitam.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne mogu precizno odgovoriti na vaše pitanje.

SUDIJA ORIE: Ne možete mi dati ni precizan broj, niti otprilike o broju takvih komisija koje su osnovane na vašem komandnom nivou? Ne tražim vam precizan broj; tražim vam otprilike. Ako ne znate, molim vas recite nam, ali rekli ste da nam ne možete dati precizan broj, što sugerira da nam možete dati neprecizan odgovor. Ako je to slučaj, recite nam vaš neprecizan odgovor; ako ne, recite nam da ne možete da odgovorite na pitanje.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne mogu odgovoriti na vaše pitanje, ne znam.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospođo Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. Ako možete da usvojite te dokumente u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ima dosta dokumenata, nemam prigovora, ali mislim da smo prošli kroz jako malo njih.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Tri.

SUDIJA ORIE: Postoje tri dokumenta...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Koja formiraju dosije predmeta.

SUDIJA ORIE: Ono što ja vidim, u elektronskom sistemu sudnice, ja imam ukupno devet strana, koja čine tri dokumenta; da li je to u redu? Mislim da mi je poslednji citat iz preposlednjeg dokumenta. Oni su usvojeni u spis pod kojim brojem po Pravilu 65 ter, gospođo Gustafson?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude, pod brojem 5991.

SUDIJA ORIE: Dakle, to je dosije predmeta. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva P1013.

SUDIJA ORIE: P1013 je usvojen u spis. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Sada, gospođo Botteri, pre nekoliko trenutaka, pričali smo o vojnoj policiji i ulozi vojne policije u strukturi splitskog zbornog područja. Dali ste neke informacije o tome u nekoliko vaših izjava. U prvoj izjavi, 2004. godine, rekli ste: „Za njihove redovne dnevne poslove, vojna policija je bila pod komandom generala Gotovine dok su radili u splitskom zbornom području.“ U vašoj drugoj izjavi, rekli ste: “U operativnom smislu, 72. vojno-policijski bataljon je bio podređen splitskom zbornom području, i mislim da je komandant splitskog zbornog područja bio ovlašćen da izdaje naredbe u okviru njihovog okvira aktivnosti, u saglasnosti sa standardnim operativnim procedurama vojne policije.“ A u izjavi koju ste dali Odbrani pre nekoliko dana, rekli ste: „U praksi, komandant splitskog zbornog područja je mogao da izdaje naredbe za, takozvane, svakodnevne policijske poslove. Ovo podrazumeva posao osiguravanja i pratnje kolone vozila itd; ipak, za osnovne vojno-policijske poslove, kao što su prevencija kaznenih dela i otkrivanje prekršioca istih, naredba izdata od strane komandanta splitskog zbornog područja u ovom slučaju ne bi bila relevantna.“ „Sprečavanje činjenja kaznenih dela i pronalaženje počinioca, krivično procesuiranje predmeta, vršenje istraga kaznenih dela, to je vojna policija morala raditi u skladu sa njihovom pravnom odgovornošću i u skladu sa nalogom vojnog tužioca, dakle istražnog sudije.“ Sada želim da razjasnimo ove različite odgovore. U fazi pre nego što postoji bilo kakav oblik istrage, pre nego što se umešaju tužilac ili istražni sudija, ovde govorim o osnovnim poslovima vojne policije, kao što su patroliranje, postavljanje kontrolnih punktova, zaustavljanje pripadnika vojske koji su uhvaćeni u vršenju zločina, izveštavanje o ovim zločinima, podnošenje krivične prijave koje su vezane za ove prekršioce, takvi osnovni poslovi. Ovi poslovi nisu zahtevali nalog vojnog tužioca ili istražnog sudije. Da li je to tačno?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Imam prigovor na formu pitanja, časni Sude. Karakterizacija određenih aspekata kao osnovnih aktivnosti može biti nešto što strane osporavaju, tako da je pitanje sugestivno.

SUDIJA ORIE: Hajde da se uzdržimo od osnovnih poslova, ali ti poslovi koje ste opisali, gospođo Gustafson, da li je to na šta biste voleli da svedokinja obrati pažnju?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude, na te poslove.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dakle, da li su ti poslovi...

SVEDOKINJA BOTTERI: Izjava koju sam dala u prvoj izjavi Tužiteljstvu, i izjava koju sam dala u drugom...

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri. Moje pitanje je bilo: Da li je bio potreban nalog istražnog sudije ili tužioca da bi vojna policija izvršavala ove zadatke?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne u svakom slučaju.

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, da li možete da nam kažete bilo koji slučaj za koji je bio potreban nalog istražnog sudije ili tužioca kada se radi o patroliranju, postavljanju kontrolnih punktova ili zaustavljanju pripadnika vojske koji su uhvaćeni u vršenju zločina i podnošenje krivične prijave koje su vezane za ove prekršioce? Možete li nam dati primer gde vam je trebao taj nalog, da biste vršili ove poslove, gde vam je trebao nalog tužioca ili istražnog sudije?

SVEDOKINJA BOTTERI: To je rad u kome ja nisam sudjelovala. To su radnje između suda i policije. Prema tome, policija je sukladno pravilniku o radu vojne policije izvršavala svoje zadatke, podnosila kaznene prijave državnom odvjetniku i na toj relaciji se odvijala suradnja između policije i državnog odvjetnika.

SUDIJA ORIE: Da. Vaš odgovor na pitanje gospođe Gustafson, kada vas je pitala da li je bio potreban nalog istražnog sudije ili tužioca da bi se izvršili ti zadaci, rekli ste : “Ne, ne u svakom slučaju,“ što je ukazivalo da ste imali na umu neki slučaj, gde je bio potreban takav nalog. Pitam vas da li možete da nam date primer za to?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne mogu vam reći primer jer nisam sudjelovala u tom delu rada, nisam radila na sudu niti u vojnoj policiji. Ali je suradnja između vojne policije i državnog odvjetnika se odvijala na dvije relacije, znači pri obavljanju svojih zadataka, vojna policija ukoliko je došla do saznanja za kazneno dijelo, i podnjela kaznenu prijavu državnom odvjetniku, odnosno tužitelju, isto tako je taj državni odvjetnik ili tužitelj mogao sam poduzeti neke radnje, na razjašnjenju slučaja, ali je mogao isto tako ponovno zatražiti od policije da dopuni predmet sa nekim potrebitim istražnim radnjama. U tom smislu sam ja dala ovakav odgovor. Međutim, ja nisam radila niti u sudu niti u vojnoj policiji.

SUDIJA ORIE: Dakle, ono što govorite je...

SVEDOKINJA BOTTERI: Za moj posao to nije bilo važno, to je bilo irelevantno.

SUDIJA ORIE: Da. Ovako razumem vaš odgovor: Ti poslovi su izvođeni bez naloga, ali ako je prijavljeno da postoji mogućnost da se izvrši dalja istraga, za tako nešto tužilac bi morao dati dalja uputstva. Da li sam dobro razumeo?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ja to ne bih nazvala uputstvima, nego zahtjevom da, za dopunu u provođenju istražnih radnji.

SUDIJA ORIE: Da. U redu. Pitam vas jer pravite razliku između slučajeva gde je bilo tih naloga i drugih. Rekli ste ne u svim slučajevima. Pa pokušavam da razumem šta ste mislili pod tim, ali meni je jasno. Molim vas nastavite, gospođo Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Sada, vezano za te zadatke gde nisu učestvovali ni tužilac ni istražni sudija, za te zadatke, da li bi naredba generala Gotovine bila relevantna za te zadatke? Na primer, naredba generala Gotovine vojnoj policiji da postavi kontrolne punktove na određenu lokaciju, da li bi to bila relevantna naredba?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, izvinjavam se što prekidam, ali – relevantno za šta?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Izjava...

SUDIJA ORIE: Sama svedokinja je upotrebila reč relevantno, gospodine Mišetiću. Dakle, ako kažete da je irelevantno ako on izda takvu naredbu, konkretno vezano za tuđa ovlašćenja, ako pogledate u kontekstu odgovora svedokinje, mislim da je pitanje...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Žao mi je. U redu. Pa, samo ne razumem šta kontrolni punkt ima sa istražnim sudijom. Mislim...

SUDIJA ORIE: Ne. To je upravo ono što gospođa Gustafson pita. Odlično ste je razumeli, i to se nadovezuje na jedan od odgovora koji je dala svedokinja.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li da citiramo to, molim vas?

SUDIJA ORIE: Da, treba da pronađemo to. Ali samo da se zna, rekla je da takva naredba ne bi bila relevantna.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: To je iz izjave date Odbrani, časni Sude, odgovor na pitanje 16, u izjavi svedokinje koju je dala Odbrani.

SUDIJA ORIE: Da li bi to bilo...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Kaže: "Osnovni vojno-policijski zadaci kao što su prevencija kriminalnih radnji i otkrivanje počinioca, nalog izdat od strane komandanta splitskog zbornog područja u ovom slučaju, rekla bih, ne bi bio relevantan."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tačno. Dakle, šta je kontrolni punkt? To je moja poenta...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Onda se nastavlja priča o akcijama koje zahtevaju nalog. Mislim da je pitanje bilo apsolutno...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ona govori o, sa jedne strane, u izjavi, o kontrolnim punktovima...

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, ne želim da raspravljam o sadržaju ovoga u prisustvu svedokinje. Nije primereno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Što se mene tiče, u redu. Samo ne želim da zbunjujemo svedokinju pogrešnom interpretacijom onoga što se nalazi u izjavi, a plašim se da bismo krenuli tim putem ako joj ne bismo predočili šta je tačno rekla.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Rekla sam joj šta je zapravo rekla, časni Sude. Pročitala sam joj.

SUDIJA ORIE: Da. Na strani 23, gospođa Gustafson je pročitala tačno šta je svedokinja rekla u svojoj izjavi. Gospođu Gustafson, možete da nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON – PITANJE: Gospođu Botteri, da li imate moje pitanje...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Samo trenutak. Da li mi je dozvoljeno u izjavama pratit ono što je u izjavama rečeno?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da li svedokinja ima izjave koje su joj juče date?

SUDIJA ORIE: Da, možete li dati kopije gospođi Botteri.

SVEDOKINJA BOTTERI: Imam ih sa mnom. Mogu li da ih izvadim iz svoje torbe? Ili ćete mi ih dat?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Odgovor je – nisam sigurna na kojoj strani na BHS – negde na donjoj polovini, odgovor na 16. pitanje u vašoj najskorijoj izjavi koju ste dali Odbrani.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Koja izjava?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ona koju ste dali odbrani pre nekoliko dana.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: 16. stranica?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Pardon. Patus16.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Aha, paragraf 16, jer nema toliko stranica.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I deo koji sam vam pročitala nalazi se negde u donjoj polovini tog odgovora.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Paragraf?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: To je...

SUDIJA ORIE: Pitanje 16.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: To je pitanje broj 16.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možda bi sudska poslužiteljka mogla da pomogne svedokinji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Postoji pitanje 16 i posle stoji odgovor u sledećem pasusu. To bi trebalo da bude izjava iz 2008. godine.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, tu je. U tekstu vaše izjave od dana, to mislite?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da, to je odgovor na to pitanje, počinje negde na donjoj polovini strane, stoji: "U praksi, komandant splitskog zbornog područja je mogao da izdaje naredbe...", i tako dalje.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ok, pročitala sam taj dio. Ja bih voljela da mi postavite pitanje, šta vas interesuje?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Pitanje je glasilo: Za vojno-policijske zadatke, kao što je postavljanje kontrolnih punktova, da li bi... da li bi naredba generala Gotovine bila relevantna naredba? Na primer, naredba generala Gotovine vojnoj policiji da postavi kontrolne punktove na nekoj lokaciji, da li bi to bila relevantna naredba?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Po mom mišljenju, ne. Mislim da to spada u djelokrug, to je samo moje mišljenje, njihovih osnovnih zadaća.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Kažete nam da mislite da je postavljanje kontrolnih punktova spadalo u osnovne zadatke vojne policije?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Mislim, rekli ste ranije da je nadležnost generala Gotovine u odnosu na vojnu policiju bila nadležnost preko njihovih redovnih vojno-policijskih zadataka, prema članu 9 Pravilnika. Da li bi postavljanje kontrolne tačke bio deo regularnih vojno-policijskih zadataka, prema članu 9 Pravilnika?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: To nije bilo moje područje djelovanja, nisam dovoljno poznavala rad i pravila vojne policije, samo načelno. Vjerojatno ovakve moje izjave baš proizilaze iz jedne takve situacije.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Dakle, može li se reći da vi niste imali saznanja o praktičnoj situaciji, u smislu da li je general Gotovina izdavao naredbe vojnoj policiji da preduzima određene korake, kao što je postavljanje kontrolnih punktova, patroliranje, ili kažnjavanje pripadnika hrvatske vojske koji su uhvaćeni u vršenju zločina? Da li je tačno da niste imali praktično saznanje o situaciji?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Sve izjave sam davala samo temeljem i u okviru posla kojeg sam ja obavljala, znači kada sam govorila o ovlastima vojne policije, onda sam govorila o ovlastima koje su se samo, koje su se ticale vojno-stegovne odgovornosti, kaznene odgovornosti, u onoj domeni koliko je meni za moj posao to bilo važno, ali za ovaj dio nisam prilikom davanja svojih izjava, nije se to odnosilo na ovakvu vrstu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Dakle, izvan opsega vaše konkretne uloge o disciplinskim stvarima, da li se može reći da vi ne znate kakve je naredbe general Gotovina mogao da izdaje vojnoj policiji?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Zapovjednik je mogao zadavati vojnoj policiji, još jedanput ponavljam, zapovjedi sukladno onoga, sukladno odredbama pravilnika o radu vojne policije.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ranije ste, u odgovoru na jedno od mojih ranijih pitanja o ilegalnom zauzimanju stanova od strane pripadnika hrvatske vojske i naredbi generala Gotovine vojnoj policiji da podnese krivične prijave protiv počinioca koji se nisu iselili, saglasili ste se sa mnom da je njegovo ovlašćenje da to uradi proisticalo iz člana 9. Da li se sećate toga?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: U vezi s tim, iz vašeg praktičnog saznanja, u izjavi iz 2007. godine, u pasusu 24, rekli ste da ste učestvovali samo na sastancima komande splitskog zbornog područja i pretpostavili ste da general Gotovina održava njihove sastanke, i mislili ste da i komandant 72. vojne policije prisustvuje takvim sastancima. Ne mislim... mislim, ako vama nije potrebno... ne mislim... moje pitanje nije bazirano na onome što ste rekli u izjavi. Moje pitanje glasi: da li ste prisustvovali nekom sastanku generala Gotovine i pukovnika Budimira?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, s obzirom da se prvi deo pitanja odnosi na pasus 24...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ona čita izjavu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Moje pitanje je bilo: Da li ste prisustvovali nekom sastanku između generala Gotovine i pukovnika Budimira?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne sjećam se da sam bila.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A da li se sećate da ste bili... ikada bili prisutni kad je general Gotovina davao pukovniku Budimiru neke naredbe?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne sjećam se.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Htela bih da pređemo na drugu temu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, prelazim na drugu temu. Možda bi sad bio dobar trenutak da imamo pauzu?

SUDIJA ORIE: Da. Imaćemo pauzu i nastavićemo u 10:55 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, možete da nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, htela bih da vas pitam nekoliko pitanja o jedinicama koje su privremeno bile podređene splitskom zbornog područja i o disciplinskim merama koje su se ticale tih jedinica, a o kojima ste već govorili u nekoliko izjava. U vašoj izjavi Odbrani, rekli ste: "Splitsko zorno područje nije moglo da sprovede disciplinske postupke protiv pripadnika pridruženih podređenih jedinica; što znači, mogao je da ih sprovede u

vanrednim slučajevima, ali sistem nije bio podešen da odgovara na ove slučajeve. U stvari, sistem izveštavanja je tako bio postavljen da ovo nije moglo da se dogodi.“ Moje pitanje glasi: Šta je to bilo u sistemu izveštavanja da vas je navelo da zaključite da splitsko zbornu područje nije moglo da sprovodi disciplinske postupke protiv privremeno podređenih jedinica, osim u izvanrednim slučajevima?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Istina je da sam tako rekla, i to temeljem odredbi stegovnika, odnosno propisnika o vojnoj stezi. I te moje izjave su skroz istinite, i znači na temelju propisnika o vojnoj stezi i na temelju akta koji je točno određivao zborna područja i načelni princip koji je proizlazio iz svih odredbi propisnika o vojnoj stezi, gde nije bilo moguće da zapovjednik, bilo koji zapovjednik koji je bio u okviru Zbornog područja Split, povede vojno-stegovni postupak za pripadnika druge, kako vi kažete, pridodane postrojbe.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Na koju odredbu ili odredbe konkretno mislite?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Propisnik o vojnoj stezi, bez obzira što je regulirao povrede koje su na oko manjeg značaja, je bio vrlo kompleksan i u jednom formalno-pravnom smislu kompliciran, što znači da ako ste vi morali provest zakonit postupak protiv počinitelja stegovne pogreške, tu mislim na, ili pak stegovnog prijestupa, vi ste morali poznavat, poći najprije od statusa počinitelja, od njegovog položaja odnosno čina, morali ste imat saznanja da li je on dijelatna vojna osoba...

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Pitala sam vas da navedete koja je odredba ili odredbe Pravilnika sprečavala komandante da kazne privremeno podređene jedinice. Da li možete da pokažete neku konkretnu odredbu Pravilnika, ili je vaš odgovor da se to bazira na osnovu celog Pravilnika?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: O Propisniku u cjelini, i ta nadležnost je isto tako proizilazila iz akta koji je djelio, koji je regulirao postojanje više zbornih područja.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I da li biste se složili da u članu 19 Pravilnika stoji da nadležni oficiri treba da odluče o disciplinskoj odgovornosti svojih podređenih? Da li biste se složili da je jedan od principa vojne discipline da omogući sistem gde nadređeni može da kazni svoje podređene?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Mogu li Propisnik o vojnoj stezi dobit na uvid?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ok, pročitala sam članak 19.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I da li biste se složili da je jedan od principa vojne discipline da omogući mehanizme gde nadređeni može da kazni svoje podređene?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Načelno se slažem da postoji mogućnost da nadređeni časnici utvrđuju stegovnu odogovrnost svojih podređenih i prema propisanom postupku izriču stegovne mjere. Međutim, ja tvrdim da zbog kompleksnosti Propisnika o vojnoj stezi i generalno gledajući u praksi je to bilo neprovedivo. A osim toga, članak 19 je jedna opća formulacija - *nadređeni časnici*. Međutim, propisnik o vojnoj stezi ne možemo promatrati izdvojeno od ostalih akata iz kojih je proizlazila nadležnost određenog zapovjednika. Jedan od tih pravnih akata je bila podjela na više zbornih područja. Prema tome, članak 19, kada govori o nadređenom časniku podrazumjeva nadređenog časnika u onoj vojnoj cjelini u kojoj se u formalno-pravnom smislu podređeni časnik nalazi. Sustav je bio neprilagođen da biste vi pripadniku pripojene postrojbe izrekli stegovnu mjeru ili pak pokrenuli postupak za utvrđivanje stegovnog prijestupa. Da bi se procesuirao bilo koji počinitelj, vi ste morali znat njegov staus, da li je djelatna vojna osoba, da li je mobilizirana, da li... koji čin ima, čim ste došli u situaciju da tražite informaciju o tome onda je praktičnije to i ne provodit u praksi, u praksi je to bilo neprovedivo.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ako je general Gotovina želeo da kazni komandanta 7. gardijske brigade koji mu je bio podređen, šta je to znanje o njegovom statusu, da li je bio aktivno vojno lice, da li je bio mobilizovan kao regrut, kako su ovo prepreke mogućnosti generala Gotovine da kazni komandanta 7. gardijske brigade?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, uložiću prigovor, jer je već pitano i odgovoreno u poslednjem odgovoru, ali...

SUDIJA ORIE: Ja bih...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ne slažem se, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Pridružujem se gospođi Gustafson u neslaganju sa tim predlogom. Možete li, molim vas, da odgovorite na pitanje, gospođo Botteri?

SVEDOKINJA BOTTERI: Hoćete mi ponovit pitanje.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Moje pitanje je glasilo: kako je obaveštenost generala Gotovine o statusu, bilo da je bio aktivan vojnik, bilo da je mobilisan kao regrut, kako je ovo predstavljalo prepreku mogućnosti generala Gotovine da kazni komandanta 7. gardijske brigade koji mu je bio podređen?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Meni je žao, ja se ne mogu složiti sa terminom *podređenom zapovjedniku*. Što mislite pod tim, *podređeni zapovjednik*?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Mislim na podređen, u smislu da je general Gotovina bio nadređen komandantu 7. gardijske brigade koji mu je bio podređeni.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ulažem prigovor na formulaciju, časni Sude, i molim da se utvrdi osnova.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, rekli ste to kao činjenicu - da je...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, mislim da je to u izjavi datoj Odbrani. Upravo je tražim.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Poslednja rečenica u odgovoru... odgovoru na pitanje 19: "Još jedna stvar koja privlači pažnju je činjenica da izveštaj..." ovde se govori o statističkom izveštaju o disciplinskim merama "...nije uključivao jedinice podređene splitskom zbornom području koje nisu bile njen organski deo – 7. gardijska brigada, 1. hrvatska garda korpusa ili 144. gardijska brigada, 2. bataljon 9. gardijske brigade i 81. gardijski bataljon."

SUDIJA ORIE: Da, mislim da je u ovome osnov. Ovo je očigledno svedokinja rekla u izjavi.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Moje pitanje kada sam tražio osnov, pak, tiče se upravo onog što je vezano za taj odgovor. Ima malo više suptilnosti nego u pitanju koje je njoj postavljeno.

SUDIJA ORIE: Da, ali možete da se bavite tim tokom unakrsnog ispitivanja ako želite. Jasno stoji da – da su pomenute jedinice podređene. To je ono što nam tekst govori. Sada, gospođo Botteri, rekli ste: „Šta mislite pod ‘podređeni’?“ Mislim da je gospođa Gustafson mislila upravo na ono što ste vi rekli u vašem odgovoru na 19. pitanje u izjavi koju ste dali Odbrani. Dakle, još jednom, pitanje je: u kojoj meri bi nedostatak znanja o ovim pozadinskim informacijama, kao što su gde je mobilisan itd, itd, da li bi to predstavljalo prepreku generalu Gotovini da iskoristi disciplinska ovlašćenja protiv komandanta 7. gardijske brigade, koji je, kao što ste rekli, bio podređen zbornom području – splitskom zbornom području?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne. Odgovorno tvrdim da sukladno mom poznavanju vojnog ustroja Hrvatske vojske, 7. gardijska brigada nije bila podređena zapovjedniku Zbornog područja Split. Izjave koje sam dala, najprije u izjavi datoj 2004. godine, u samom prijevodu potkrala se greška, tu izjavu sam ispravila u izjavi datoj 2007. godine. Jer napominjem, prilikom davanja izjava imala sam problema sa prijevodom i sa pogrešnim tumačenjem termina koje sam

upotrebljavala što je sasvim normalna situacija zbog različitih pravnih sustava. A izjavu koju sam dala Obrani, te spomenula 7. gardijsku brigadu, sam dala u kontekstu baš radi toga šta sam htjela naglasiti da sam imala problema sa krivim shvaćanjem od strane predstavnika Tužiteljstva, koje su sve postrojbe bile podređene zapovjenuku zbornog područja, a ne u kontekstu da bi se radilo, i to ni u kom slučaju, da bi 7. gardijska brigada bila podređena zapovjedniku zbornog područja.

SUDIJA ORIE: Vaša izjava iz 2008. godine govori da je bila podređena, iako ne kao njen organski deo?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ispričavam se, da to nađem.

SUDIJA ORIE: Na kraju vašeg odgovora na pitanje broj 19, tamo ste objasnili ono što nije bilo uključeno u vaš izveštaj.

SVEDOKINJA BOTTERI: Bez obzira što je ovdje upotrebljen izraz da u izvješću nisu uključene postrojbe koje su podređene Zbornom području Split, sigurno je da u tom trenutku nisam to temeljila na nekom saznanju da bi one bile podređene. Možda prilikom ove izjave tijekom mojih misli je bio više usmjeren na to da je generalno gledajući kompletnu akciju, 7. gardijska brigada trebala imati u svojim izvješćima podatke o izrečenim stegovnim mjerama i za eventualne stegovne pogreške ili prijestupe.

SUDIJA ORIE: Da li treba da razumem vaš odgovor tako da, ako su postojale privremeno podređene jedinice koje nisu bile organski deo određenog vojnog područja, da je disciplinska moć bila u nadležnosti drugog zbornog područja, pre nego u zbornom području gde ta brigada deluje? Da li tako treba da razumem vaš odgovor?

SVEDOKINJA BOTTERI: Mislim da da.

SUDIJA ORIE: Mislite tako, ali šta je osnova te misli?

SVEDOKINJA BOTTERI: Meni je žao gospodine Suče, možete li mi još jedanput ponoviti pitanje?

SUDIJA ORIE: Da. Hajde da probamo da pojednostavimo; i ako napravim grešku, ispravite me. Ja imam brigadu, 7. gardijsku brigadu. Ja privremeno stavim tu brigadu pod komandnu strukturu splitskog zbornog područja. To znači da, operativno, postaje deo tog zbornog područja. Sada, kome ostaju disciplinske moći? Komandi splitskog zbornog područja ili komandnog okruga čija bi brigada bila deo, da nije... čiji je organski deo, da nije bila premeštena da deluje na splitskom zbornom području? Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, stvarno mi je žao što uzimam reč, ali postoji jedna stvar koju bih želeo da razjasnim sa vama u vezi pitanja, bez da svedokinja može da čuje to.

SUDIJA ORIE: S obzirom da svedokinja razume nešto engleskog, moram da je zamolim da napusti sudnicu na kratko.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvinjavam se, gospođu Botteri, ali gospodin Mišetić želi da pokrene temu o kojoj, u ovoj fazi, vi još ne bi trebalo da slušate. Možete li molim vas da pratite gospođu sudsku poslužiteljku i da budete u pripravnosti da se vratite u sudnicu.

(svedokinja napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Samo da biste razumeli, kako sam ja shvatio, možda bi trebalo da koristimo neki drugi primer pre nego 7. gardijsku brigadu. Jer 7. gardijska brigada nije formalno... ili nije bila deo nijednog zbornog područja. Bila je direktno podređena Glavnom štabu i onda po potrebi opet podređena...

SUDIJA ORIE: Izvinjavam se, ali nemam sve te detalje istog trenutka na pameti.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Vodeći se time kako je svedokinja precizna u svojim odgovorima, želeo sam da imate na umu da to može biti problem kod nje.

SUDIJA ORIE: Da, razumem to. Da li imate bolji primer, jer 7. gardijska brigada, kao takva, nije bitna za informaciju koju tražim. Gospođu Gustafson, da li imate neki problem s ovim? Možda vi imate neki konkretan interes u spominjanju 7. gardijske brigade?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ne, časni Sude, ništa konkretno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, mogu li da se posavetujem sa klijentom na trenutak?

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možda je trebalo da formulišem drugačije, da nije organski deo, pre nego ovako. To čak mogu i bez primera, gospodine Mišetiću, ako imate bolji predlog.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa, ja koristim one koji su u izjavi.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: 2. bataljon, 9. gardijska brigada je organski deo Zbornog područja Gospić. Takođe mi je rečeno da bi moglo da bude problema kada se pitanje postavi tako – da se preduzimaju disciplinski postupci protiv zapovednika neke gardijske brigade. To je nešto što pripada, iz naše pozicije, ekskluzivnoj nadležnosti načelnika Glavnog štaba.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, mislim da bi tu temu trebalo da pokrenemo u unakrsnom ispitivanju. Mislim da ne treba da bude deo pitanja.

SUDIJA ORIE: Ne. Ali ste obavešteni da je to, očigledno, posebno pitanje. Možemo li svedokinju da dovedemo opet u sudnicu. Izvinjavam se ako nekad ne poštujem striktnu proceduru ovog akuzatornog postupka, ali ovo Pretresno veće zauzima poziciju da želimo da razumemo ono što smo čuli, i zbog toga povremeno tražimo pojašnjenja.

(svedokinja je pristupila Sudu)

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, spomenuli ste u poslednjem delu vašeg odgovora na pitanje 19 nekoliko jedinica, između ostalih i 2. bataljon 9. gardijske brigade; i rekli ste: "Oni nisu bili organski deo Zbornog područja Split." Takođe ste rekli da su oni bili podređeni. Možete li nam reći, ko je imao nadležnost, ovlašćenje da kažnjava... da pokreće disciplinske mere protiv pripadnika 2. bataljona 9. gardijske brigade? Da li je to bila komanda Zbornog područja Split, ili je neko drugi bio ovlašćen?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ni u kom slučaju zapovjedništvo Zbornog područja Split.

SUDIJA ORIE: Onda, ako nije Komanda Zbornog područja Split, možete li nam reći ko je bio ovlašćen da preduzima disciplinske mere protiv pripadnika tog bataljona?

SVEDOKINJA BOTTERI: Bojna koja je pripadala 7. gardijskoj brigadi, zapovjedništvo pod koju je podpadala 7. gardijska brigada.

SUDIJA ORIE: Pa, u vašoj izjavi stoji *9. gardijska brigada*. Da li ste pogrešili?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ispričavam se. 7. gardijska brigada, da. Lapsus.

SUDIJA ORIE: ... da li dobro razumem da je ovaj bataljon bio, makar privremeno, pod operativnom komandom splitskog zbornog područja?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ja sam bila pomoćnik zapovjednika za pravne poslove. Mogu se izjašnjavati o činjenicama koje su mi bile poznate u okviru mojih zadaća. O operativnim zapovjedima se ne mogu izjašnjavati, niti su mi one bile poznate.

SUDIJA ORIE: Ali rekli ste u vašoj izjavi da su oni bili podređeni splitskom zbornom području. Ako to nije bila operativna podređenost, makar privremena, šta je to bilo? Mislim, šta još postoji?

SVEDOKINJA BOTTERI: Znači da, ako su one i bile operativno podređene Zbornom području Split, u vojno-stegovnom smislu primenjivalo se načelo kojem organskom sastavu pripadaju počinitelji.

SUDIJA ORIE: Da. Možete li nam dati pravne temelje za ovo pravno mišljenje; sudska praksa, zakonodavstvo?

SVEDOKINJA BOTTERI: Maloprije sam u odgovoru na svoje jedno pitanje spomenula pravni akt, u ovom trenutku se ne sjećam kako se on zvao, o podjeli na više zbornih područja. Jedan od, to je jedan od akata na kojima se temeljila nadležnost kad se radilo o vojnoj, bojnoj stezi.

SUDIJA ORIE: Da. Sada kažete da ste spomenuli pravni dokument, ne sećate se njegovog imena, ali to je dokument u kome ga nalazimo?

SVEDOKINJA BOTTERI: Da.

SUDIJA ORIE: Ja nisam stručnjak u ovom polju uopšte. Ako ste se pozvali na pravni dokument govoreći da možemo naći odgovor tamo, naravno, ovo Pretresno veće bi veoma volelo da pogleda taj dokument. Možete li nam pomoći da identifikujemo taj dokument? Ne sećam se da li ste nam dali ime i zaboravili na to, ili da li ste uopšte dali ime. Ne sećam se da ste nam dali ime dokumenta.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne, nisam spomenula naslov, u samom odgovoru sam isto upotrebila izraz da mi je, po mom sjećanju, poznat jedan pravni akt koji je govorio o podjeli na više zbornih područja. A isto tako sam u tom odgovoru spomenula Propisnik o vojnoj stezi koji je u jednom generalnom kontekstu, iz kojeg je, iz jednog generalnog konteksta Propisnika o vojnoj stezi, proizlazilo da su, u vojno-stegovnom smislu, zapovjedniku zbornog područja, da su počinitelji, da je za takve počinitelje nadležan zapovjednik zbornog područja kojem pripadaju postrojbe u kojima se ti počinitelji nalaze.

SUDIJA ORIE: Da. Možete li nas uputiti gde su spomenute teritorije, ili mi možda stranke mogu pomoći. Sećam se da sam mislio da je u članu 2 ili 3 spomenut komadant zbornog područja, ali pravo pitanje je da li je to organska komanda ili privremeno operativna komanda.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, imam nameru da se nadugačko bavim ovim pitanjem u unakrsnom ispitivanju. Ima dosta materijala koji treba da vam bude predstavljen...

SUDIJA ORIE: Da. Onda ću da ostavim za to. Još jednom, izvinjavam se. Možda bi ponekad trebalo da sačekamo unakrsno ispitivanje kako bismo shvatili o čemu je svedočenje. Ali ako bismo stalno tako radili, prilično bi nam promaklo razumevanje dokaza.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Slažem se, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, u narednoj fazi ćemo više čuti o ovome. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, što se tiče Priručnika o vojnoj disciplini, slažete se da član 26 Pravilnika dozvoljava komandantu jedinice da pokrene disciplinske mere prema počiniocima koji nisu pripadnici njihove osnovne jedinice. I u vašoj izjavi iz 2007. godine, tu odredbu ste ovako opisali: "To je bio izuzetak od pravila u hitnim situacijama - da oficir može da pokrene disciplinski postupak protiv vojnika čak i ako ne pripadaju njegovoj jedinici." Član 26 kaže: „Takva naredba može da se izda ako je ona potrebna da bi se održali red i disciplina.“ Da li biste se složili da je sistem vojne discipline dozvoljavao komandantu da pokrene disciplinske mere protiv pripadnika neorganskih jedinica, ako su takve mere bile potrebne kako bi se održali red i disciplina?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, to je bila iznimka, ali još jedanput ponavljam, u praksi, zbog generalnog sustava kako je bio postavljen odredbama stegovnika, propisnika o vojnoj stezi, u praksi vrlo rijedak i teško provediv. Osim toga, ne možemo zanemariti činjenicu da kad čitamo izdvojeno odredbu jednog pravnog akta, da je moramo promatrati u kontekstu

cjelokupnog propisnika o vojnoj stezi. Ako pažljivo čitamo članak 26, onda iz samog teksta se da zaključiti da je namjera zakonodavca bila da se člankom 26 obuhvate neki specifični slučajevi koji se u životu događaju, stoji: "Zapovjednici jedinica, odnosno ustanova, zapovjednici garnizona, pa u zgradama (vojarne, taborišta, sanitetske ustanove broda, luke ili slično), iz čega se da zaključiti...

TUŽITELJKA GUSTAFSON: ...Sudu da pročita. To je dokazni predmet Tužilaštva P1007. To je na strani 9 engleske verzije, i nisam sigurna na kojoj je strani na BHS verziji. Ja više nemam moju kopiju, ali verovatno na strani 3 ili 4 na BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: U stvari, gospođo Botteri, tu stoji: „Komandanti jedinica, institucija i garnizona (kasarne, kampovi, medicinske ustanove, brodovi, luke, itd) će ...“

SUDIJA ORIE: To je na strani 4 na BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Još jednom, gospođo Botteri, odredba kaže da takve mere mogu biti implementirane ako su potrebne radi održavanja reda i discipline. Da li biste se složili da odredba obezbeđuje upravo to i da sistem vojne discipline obezbeđuje istu stvar?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, slažem se. Uz napomenu da je to izuzetak od pravila, u izuzetnim situacijama. Isto tako, ne možemo zanemariti ni ono što se, što se govori u stavku dva ovoga članka, koji kaže, da kad osoba iz stavka jedan ovog članka oceni da izricanje stegovne mere počinitelju koji nije u njegovom organskom sastavu - nije hitno, predmet uručuje nadređenom časniku toga počinitelja. Znači, da stavak dva, na neki način, upućuje i naglašava samo potrebu reguliranja jednog izvanrednog stanja radi hitnosti, a ne da bi generalno zapovjednici imali ovlasti nad, za provođenje vojno-stegovnih mjera, da bi to bilo pravilo, nego samo izuzetan slučaj. Moramo znati da su vojarne, tabori, sanitetske ustanove, garnizoni, brodovi, luke, ipak cjelina gdje se neki vojnik iz nekog drugog organskog sastava može naći privremeno.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možemo li da predemo na broj 3555 po Pravilu 65 ter.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ako možete da pogledate ovaj dokument, to je dokument koji je poslat na vaše odeljenje, na odeljenje za pravne poslove Zbornog područja Split, 25. maja 1995. godine.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: I ako možemo da pomerimo ka dole u engleskoj verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Kaže: "Šaljemo vam naredbe o disciplinskim merama preduzete od strane komandanta splitskog zbornog područja, sledećim pripadnicima Hrvatske vojske 2. pešadijskog bataljona 9. gardijske brigade."

TUŽITELJKA GUSTAFSON: I ako možemo da predemo na sledeću stranu na engleskom, potpisana je od strane komandanta 2. bataljona 9. gardijske brigade, Ivica Arbanasa. I ako možemo da idemo na sledeću stranu u oba dokumenta, naredbe su priložene.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Možete da vidite da je ovu naredbu general Gotovina izdao 17. maja Tomislavu Matkoviću, pripadniku 9. gardijske brigade, 2. bataljon. Bio je kažnjen jer je ušao u zonu razdvajanja.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: I ako možemo da idemo na sledeću stranu u BHS verziji, možete videti da ju je potpisao general Gotovina. I ako predemo tekst na BHS, postoje dve iste naredbe za različite pripadnike. U engleskoj verziji nema prevoda ovih naredbi jer su iste.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I videćete, gospođu Botteri, ako predete kroz dokument, da su druga dva člana 2. bataljona 9. gardijske brigade kažnjeni od strane generala Gotovine zbog istog prekršaja.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ja bih molila ako mi možete reći da li u ovim materijalima postoje te zapovjedi?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ne. Morate da gledate u ekran, one nisu u svežnju; ali, imam kopije, ako će vam to biti od pomoći.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Može, jer mi je lakše kad imam spis kompletan nego kad gledam dokumente izdvojene jedne od drugih.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Dokument koji sam dala svedokinji uključuje prethodno navedeni broj po Pravilu 65 ter, takođe i broj 2556 po Pravilu 65 ter; i sad bismo možda mogli da predemo na dokument. Poslednji dokument je dokument koji je general Gotovina poslao Glavnom štabu, podnošenje ovih naredbi na procenu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođu Botteri, kada pogledate u ova dokumenta, ako biste mogli da objasnite Sudu koji je vaš stav o pravnoj osnovi za izricanje ovih mera. Da li ste imali priliku da pogledate dokument, gospođu Botteri?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da li primećujete da se ove naredbe pozivaju na članove 22 i 33 Pravilnika o vojnoj disciplini. Član 22 kaže da će komandant brigade ili korpusa

ili neki stariji komandant biti ovlašćen da preduzima sve disciplinske mere propisane ovim Pravilnikom. Ovi oficiri će odlučivati o odgovornosti vojnika, gardista, rezervnih vojnika i kadeta za prekršaje koji su naznačeni u pasusu 1, član 12. Član 33 Pravilnika odnosi se na zahtevani sadržaj disciplinskog poretka. Ove pojedinačne disciplinske naredbe se ne odnose na član 26. Mogu li opet da vas zamolim da objasnite Sudu vaše razumevanje pravne osnove ovih naredbi. Da li ste razumeli...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Pravno utemeljenje je upravo na članku 22, na koji se... na koje se pozvalo u preambuli ove zapovjedi - u članku 22.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, završila sam sa ovim dokumentom. Nemam ništa protiv ako imate neka dodatna pitanja, ali bih volela da ih ponudim na uvrštavanje u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Broj 3555 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1014, a broj 3556 po Pravilu 65 postaje dokazni predmet Tužilaštva P1015.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Tužilaštva P1014 i P1015 su prihvaćeni u spis. Gospođu Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. Ako možemo sada da predemo na broj 525 po Pravilu 65, i ako možemo na sledeću stranu na BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođu Botteri, mislim da ćete prepoznati ovo. To ste vi opisali u dve vaše izjave. To je dokument od 10. novembra 1995. godine, koji ste vi napisali, i to je izveštaj o statistici disciplinskih mera u trećem godišnjem kvartalu. Da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možemo li da predemo na stranu 8 u engleskoj i stranu šest na BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ovo su statistike za godišnje kvartale. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: I ako bismo mogli da se pomerimo na dno strane i uvećamo slova koja se nalaze ispod grafikona, od A do H, i ako možemo isto da uradimo i za englesku verziju. To bi trebalo da bude na strani 8.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ova slova, od A do H, da li ona odgovaraju disciplinskim prekršajima koji su nabrojani u Pravilniku o vojnoj disciplini u članu 3, od broja 1 do broja 8? Dakle, na primer, član 3, 7, izvršenje zločina za koje se postupak pokreće *ex officio*, odgovara slovu G, i tako dalje?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I objasnili ste u vašoj izjavi Odbrani da je zbornu područje primalo samo one odluke o implementaciji koje su izdavali komandanati brigade i komandanti nezavisnih bataljona. Ostali izdati članovi su bili predstavljeni u godišnjem kvartalnom izveštaju samo kao statistički podatak. Moje pitanje je: Kvartalni izveštaji koje ste primali iz jedinica, da li su oni – da li su bili u istoj formi kao i ovi dokumenti, drugim rečima, da li su navodili broj disciplinskih mera koje su izrečene pod svakom odredbom člana 3?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako možemo da se vratimo na prikaz cele strane na BHS verziji i možda da pokažemo veći deo strane. Hvala.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Izveštaji koji ste primali od jedinica, da li su bili u istoj formi, naznačujući broj mera koje su preduzete pod svakom odredbom člana 3?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ispričavam se Tužiteljici, pogrešno je interpretirana moja izjava, da smo mi izvješća dobivali samo od neposredno podređenog zapovjedništva, mi smo na ocenu pravilnosti dobijali stegovne mjere od neposredno podređenog zapovjedništva. A izvješća, statistička izvješća su nešto drugo. Statistička izvješća smo dobivali isto tako od neposredno podređenog zapovjedništva, ali...

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, pitam vas o...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: To sam razumela. Ja vas pitam kakvu su formu imali ti statistički izveštaji koje ste primali. Da li su bili u istom obliku kao i ovi izveštaji koje ste sastavljali, drugim rečima, da li se navodio broj izrečenih disciplinskih mera koje su stavljene pod svaku odredbu člana 3, ukazujući na to da li su bile nametnute vojnicima, gardistima ili oficirima, i ukazujući na tip kazne koja je izrečena?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možda možemo da se vratimo na englesku verziju da pokažemo tu kolonu.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne sjećam se jasno obrasca, da li je isti obrazac se upotrebljavao za podređene postrojbe, mislim čak i da nije. Ali, njihova izvješća su sadržavala brojeve po vrstama sankcija i također su sadržavala statute počinitelja, ili slično kao što je i u mom izvješću, koje je rađeno na razini zapovjedništva.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Znači ovi... u ovim godišnjim kvartalnim izveštajima koje ste primali od jedinica, da li ste imali nekih naznaka u tim izveštajima o tipu prekršaja za koje se izriče kazna, uz odredbu člana 3 na koji se poziva?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Nisam, ne mogu vam sa sigurnošću odgovoriti na ovo pitanje, iz razloga što je, što se vrsta povrede razabirala iz šifri koje je sadržavala legenda na kraju obrasca, koju ste nam vi uvećanu prikazali ovdje. Ja se ne sećam kako je izgledao obrazac koji se upotrebljavao, koje su upotrebljavale podređene postrojbe.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ja vas samo pitam da li su postojale neke dodatne informacije o tipu prekršaja koji se kažnjava, osim informacije da se određeno pravilo krši, na osnovu odredbe člana 3 Pravilnika?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: U kojem smislu mislite „dodatnih informacija“?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Na primer, opis onoga što su pojedinačni incidenti. Da li su ti izveštaji jedinica u stvari opisivali rečima šta je bio incident, ili su samo bili ti brojevi.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne, ne, to su bili obični statistički podaci, brojke.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: U redu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Dakle, ako pogledamo unos za poštanski broj 8311 koji se nalazi pri dnu, četvrti od kraja, ka gore. Evo ga.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Broj 8311 je 6. domobranska pukovnija, ukazujući na 144 mere preduzete u tom kvartalu. I u dokumentima koji su vam juče pokazani, o 83 incidenta u avgustu i septembru koji su bili poslani Zbornom području Split, jedan od njih se bavio pripadnikom 6. domobranske pukovnije. Moje pitanje je: Na osnovu sistema izveštavanja koji ste opisali, kada ste sastavljali ovaj izveštaj, da li ste imali neku predstavu o tipu prekršaja vezanih za ova 144 incidenta, osim što su potpadali pod član 3?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću? Ne? Samo reagujem na govor vašeg tela, ali hajde da nastavimo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možda samo ako mogu da dobijem referencu za dokument od juče na koje se Pretresno veće poziva.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Izvinite. To je dokument koji je pripadao tabeli, to je broj 6017 po Pravilu 65 ter, što me je podsetilo, časni Sude, previdela sam da zatražim broj za tabelu.

SUDIJA ORIE: Nijedan broj nije dodeljen niti jednoj od tabela?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Jeste za drugu, časni Sude. To je bila ona prva koja je...

SUDIJA ORIE: Da, to je bio prvi, prvi koji je bio ''poznati primeri od.'' To je...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nemam prigovor da se doda na listu po Pravilu 65 ter i da se usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Onda, gospođu Gustafson, tražite dozvolu da ga dodate na listu po Pravilu 65 ter i da se usvoji u spis?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, broj 6017 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva P1016.

TUŽITELJKA GUSTAFSON – PITANJE: Da li ste razumeli moje pitanje, gospođu Botteri...

SUDIJA ORIE: Možda bi trebalo prvo ja da dam odluku...

SVEDOKINJA BOTTERI: Volela bih da se ponovi. Nemamo celu tabelu prikazanu na ekranu. Spominjali ste brojku 144, koliko se sjećam.

SUDIJA ORIE: Mislim da je to kolona koja pokazuje ukupan broj, i mislim da treba još na dole da se pomeri.

SVEDOKINJA BOTTERI: Ukupan broj, da. Dole, onda nije 144 nego niže, niže, ukupno, još dolje, to je 1431, je l' se misli na tu brojku?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ne, mislim na broj 144 za unos poštanskog broja 8311, za 6. domobransku pukovnicu, koji je 4. od kraja.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Dobro.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: I...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Jer ja se ne sjećam ovaj... ovih šifri postrojbi. Znači, 8311 i kolona gdje se vidi 144?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Tako je. Moje pitanje je... naši podaci pokazuju da je izvještaj dostavljen u komandu splitskog zbornog područja na osnovu jedne disciplinske mere, pojedinačne mere koja je preduzeta protiv pripadnika 6. domobranske pukovnije, i moje pitanje glasi: Na osnovu sistema izveštavanja koji ste opisali - kada ste sastavljali ovaj izvještaj, da li ste imali neku predstavu o tipu prekršaja vezanih za ova 144 incidenta, osim što su potpadali pod član 3?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Samo temeljem šifre, brojke. Nikakva druga saznanja, u nekom eventualnom opisnom obliku. Znači, samo šifra, brojka.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Sada bih...

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavite, gospođo Gustafson, broj 6017 po Pravilu 65 ter je usvojen u dokaze, i ovo podrazumeva da ste dobili dopuštenje da ga dodate na vašu listu po Pravilu 65 ter.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Sada bih da vam postavim nekoliko pitanja o rezervnim jedinicama. U vašoj izjavi iz 2007. godine, rekli ste. "Pravila vojne discipline i mogućnosti da se pokrenu disciplinske mere nisu se jednako primenjivale prema rezervnim jedinicama kao prema profesionalnim jedinicama." Onda ste, u vašoj izjavi Odbrani u pasusu 10, rekli: "To je bilo moje subjektivno viđenje da bi se komandanti rađe oslobodili svojih problematičnih rezervista tako što se ih menjali za drugog vojnika u saradnji sa odbrambenim kancelarijama nego da se upuste u vođenje postupka da bi se utvrdila disciplinska odgovornost." U svetlu ove prakse koju ste opisali, moje pitanje glasi: da li je postojala neka zabrinutost u komandi splitskog zbornog područja da rezervisti možda neće biti pravilno ili adekvatno kažnjeni za svoje presteupe?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, tražim onda da se ostatak rečenice pročita, s obzirom na pitanje.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, pozivam vas da udovoljite zahtevu gospodina Mišetića.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da, časni Sude, mogu to. Nisam sigurna da li je neophodno.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ostatak rečenice glasi: "Za mnoge, ovo je predstavljalo veću kaznu nego ona propisana Pravilnikom." Moje pitanje je: da li je postojala neka zabrinutost među komandom splitskog zbornog područja da rezervisti možda neće biti pravilno ili adekvatno kažnjeni za svoje prestupe?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Molim vas, pod kojim brojem je to u mojoj izjavi, ako vam nije teško? Budite ljubazni.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, pitanje je jednostavno. Da li je postojala neka zabrinutost među komandom splitskog zbornog područja da rezervisti možda neće biti...

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, pitanje je možda jednostavno. Ako ste stavili određeni deo izjave pred svedokinju, i ako očigledno ima poteškoća da se seti svega što se u izjavi nalazi, trebalo bi da joj se da šansa da je ponovo pročita, iako je pitanje savršeno jasno.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možda sudska poslužiteljka može da pomogne svedokinji da pronađe odgovor na pitanje broj 10 u njenoj izjavi iz 2008. godine. To je na strani 5. Izvinjavam se. To je u engleskoj verziji. Izvinjavam se. To je odgovor na pitanje 10.

SVEDOKINJA BOTTERI: U redu. Hvala. Svi pravni propisi, pa tako i Propisnik o vojnoj stezi, su se jednako odnosili i prema djelatnim vojnim osobama i prema pričuvnom sastavu Hrvatske vojske. Međutim, u praksi, s obzirom na vrste stegovnih mjera i kazni, mnoge od njih su bile neučinkovite prema pričuvnom sastavu Hrvatske vojske.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da?

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Član 10 Pravilnika govori o opomenama, ukoru, zabrani izlaska iz kasarne do sedam dana, i vojnom pritvoru do 30 dana; takođe smo videli mere smanjivanja plata, naročito gardistima. Sada, nebitno da li je rezervni vojnik plaćen ili ne, niti koliko, da li biste se složili da su opomene, ukor, zabrana izlaska iz kasarni ili vojni pritvor bile mere koje su mogle biti primenjene na rezervne vojnike?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, to sam upravo rekla, da se stegovnik, po Propisniku o vojnoj stezi odnosio jednako i na djelatne i na pričuvne vojnike. Ali, sam u svojoj izjavi rekla da je moje subjektivno viđenje bilo da su se mnogi zapovjednici pričuvnih vojnika na neki način oslobađali njihovim... njihovom demobilizacijom. Pri ovome, ako mi dozvoljavate objasniti, osnovna zadaća svakog zapovjednika je primarna, koju on kao zapovjednik ima, da ima red i stegu u svojoj postrojbi da bi mogao izvršiti tu osnovnu zadaću. Ako mu neki pričuvni vojnik stvara problem, onda je često, po mom subjektivnom viđenju, pribegavao takvim pojedinačnim demobilizacijama, nego se upuštao, kako i sami vidite, u jedan vrlo kompliciran, u administrativnom smislu postupak - da bi izrekao sankciju za takvog vojnika.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, moj prigovor se odnosi na pitanje. Zbog delimičnog čitanja odredbi Pravilnika, mislim da bi svedokinja trebalo da ima pravo da vidi kompletan član na koji se poziva kako bi mogla da odgovori na pitanje. Jer da je imala Pravilnik pred sobom, možda bi mogla da da odgovor.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ona ima Pravilnik.

SUDIJA ORIE: Ona ima Pravilnik ispred sebe.; i naravno, istovremeno, ne treba da zaboravimo da je ova svedokinja očigledno neko vreme radila u okviru ove pravne oblasti, ali možemo da je pitamo. Gospodo Botteri, ako mislite da vam treba dalje čitanje pravnih odredbi u pravnim instrumentima koje su pred vama, molim vas da me obavestite. Možete da tražite to.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako mogu samo da dodam, ja nemam – Slažem se sa tim predlogom. Moj konkretni progovor je, ipak, da ako će joj se čitati delovi, da bi trebalo da joj se omogući da vidi celu odredbu. U članu 11, i onda bi to...

SUDIJA ORIE: Ako biste uvek mogli da spomenete, gospodo Gustafson, deo koji čitate; ne mogu da se setim da li ste to uradili u ovom slučaju, tako da bi svedokinja imala mogućnost da gleda u tekst.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Jesam, i hoću, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Pa, mislim da je svedokinja imala dovoljno vremena sad, da pročita ono što očigledno čita.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ona...

SUDIJA ORIE: Možete li da ponovite pitanje.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ona je dogovorila na to pitanje, pa bih htela da nastavim dalje.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Samo bih vas pitala, gospođu Botteri, da li je vaše mišljenje, da je praksa jednostavnog demobilisanja problematičnih rezervista bila dovoljna disciplinska kazna koja je, po vašem mišljenju, bila adekvatna?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ja bih pojasnila i vaše prethodno pitanje. Imam potrebu da kažem da, nije istina da se prema pričuvnim vojnicima nisu primenjivale i sankcije predviđene stegovnikom, Propisnikom o vojnoj stezi. Ali, uz takve sankcije, propisane steg... Propisnikom o vojnoj stezi, isto tako su se kako sam ih ja nazvala, primijenjivale nepropisane u praksi po mom subjektivnom viđenju, jer takva jedna nepropisana kazna za jednog pričuvnog vojnika, je bila daleko teža u više slučajeva, u većini slučajeva, nego bilo koja, koja je predviđena Propisnikom o vojnoj stezi. To možemo pogledati iz samog Propisnika o vojnoj stezi. Za stegovne pogreške, po članku 10 mogla se izreć opomena, ukor, zabrana izlaska izvan kruga vojarne i vojnički pritvor do 30 dana. S tim, da se vojnički pritvor mogao odnositi samo na vojnike, a ne na časnike i dočasnike. Isto tako ova zabrana izlaska izvan kruga vojarne do sedam dana, ponovno ovisno o položaju, koji je opet reguliran u prethodnim odredbama Propisnika o vojnoj stezi, članak 11 za stegovne prijestupe vojnih osoba mogu se izreći... Ja se ispričavam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A kada govorite o nepropisanim kaznama, je...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Članak...

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Kada govorite o nepropisanim kaznama, da li je to praksa demobilisanja o kojoj ste govorili?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, opet, tražim da joj se dozvoli da završi poslednji deo odgovora koji se odnosi na član 11.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, pitala sam je da konkretnije usmeri svoj odgovor na moje pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je u članu 11. Nadao sam se da će da stigne do toga.

SUDIJA ORIE: Svedokinja je, kada ste postavili pitanje, svedokinja je takođe govorila, gospođu Gustafson. Možda treba da dozvolite...

SVEDOKINJA BOTTERI: Mogu li da nastavim?

SUDIJA ORIE: Molim vas.

SVEDOKINJA BOTTERI: Članak 11 govori o stegovnim prestupima i nabraja sankcije koje se mogu izreći za stegovne prijestupe. I to samo časnicima i dočasnicima. To su bile zaustavljanje u napredovanju u trajanju od jedne do dvije godine...

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da vas tu prekinem, gospođo Botteri. Pitanje gospođe Gustafson se odnosilo na, recimo tako - neformalne sankcije koje nisu propisane zakonom. Dakle, možda, spominjanje svega što se nalazi u zakonu ne bi bio konkretan odgovor na ono što očigledno želi da vas pita. Gospođu Gustafson, možda želite da formulišete ili preformulišete pitanje koje ste imali na umu?

SVEDOKINJA BOTTERI: OK. Sa nabrajenjem ovih sankcija koje su predviđene člankom 11, ja sam samo htjela objasniti zašto sam imala subjektivno viđenje da je nepropisana kazna u obliku demobilizacije bila daleko veći i dras... daleko veća i drastičnija kazna za takvog vojnika, a pogotovu...

SUDIJA ORIE: ...

SVEDOKINJA BOTTERI: ...kad uzmemo socijalne prilike...

SUDIJA ORIE: Gospođu Botteri, jasno je da je to vaša procena - da su ove sankcije koje su predviđene zakonom bile, možda često, manjeg uticaja na počiniocima. Gospođu Gustafson, vaše sledeće pitanje, molim.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A da li su ove neformalne mere, kao što su praksa demobilisanja problematičnih rezervista, da li je postojalo neko sistematično izveštavanje o tim merama komandi splitskog zbornog područja?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Dakle...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Demobilizacija se vršila preko nadležnog ureda za obranu, a ne preko zapovjedništva zbornog područja, ne relaciji zapovjednik brigade - nadležni ured za obranu. Da su postojala izvješća, onda to ne bi bilo moje subjektivno viđenje, nego bismo imali dokumentaciju o tome.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Izvinjavam se. Nisam završila sa brojem 525 po Pravilu 65 ter, ako možete da to vratite nazad.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, ako će ovo da bude prvo u nizu vaših pitanja, mislim da bi prvo trebalo da imamo pauzu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Htela sam da pitam samo još jedno pitanje na ovu temu, a onda...

SUDIJA ORIE: I time završiti vaše ispitivanje?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, imam još pitanja koja bih želela da postavim.

SUDIJA ORIE: Hajde da vidimo. Postavite ovo pitanje pa ćemo onda da raspravimo o vremenu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako možemo da se vratimo na tablicu, na... mislim da je na poslednjoj strani u BHS verziji, strana 6 na BHS verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, vidite da je prvi poštanski broj 1080. To je komanda Zbornog područja Split. Moje pitanje vama glasi: Da je general Gotovina preduzeo neke disciplinske mere protiv bilo koga od svojih podređenih u trećem godišnjem kvartalu, da li bi te mere bile zabeležene pod prvom... u prvom redu ove tablice?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Da li mogu da dobijem broj za ovo, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva P1017.

SUDIJA ORIE: Tražio sam broj jer nisam video znake prigovora. P1017 je usvojen u spis. Gospođo Gustafson, imaćemo pauzu, ali bih pre toga zamolio gospođu poslužiteljku da isprati svedokinju iz sudnice. Imaćemo pauzu, gospođu Botteri, oko 20 minuta.

SVEDOKINJA BOTTERI: Hvala vam.

(svedokinja napušta sudnicu)

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, koliko vam je još vremena potrebno?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako bih mogla da dobijem još 15 minuta, časni Sude, mislim da bih mogla da pokrijem osnove svega ostalog što bih htela da pokrijem.

SUDIJA ORIE: Da. Uobičajeno, ako Pretresno Veće kaže da će da vidi kako se svedočenje razvija, to predstavlja, pa, možda je upozorenje prejaka reč, ali makar podsetnik da bi trebalo koristiti vreme na efikasan način. Ovde, posmatrali smo kako se svedočenje razvija, i odobrićemo vam vreme koje vam je potrebno.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Mnogo vam hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, to je u redu. Samo sam hteo da Sud bude obavešten da mi treba značajan deo vremena u unakrsnom ispitivanju. S obzirom da je sutra petak, a znam da bi Sud želeo da pusti svodkinju u petak, želeo sam da Sud sad bude svestan toga.

SUDIJA ORIE: Da, svestan sam toga. Ne znam na koliko vremena mislite, gospodine Mišetiću. Možda bismo već mogli da raspravljamo o tome, ali mi recite i da li ste uračunali...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Razumem vas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...rekao bih, ne 100 posto fokusiranost svodkinje u davanju odgovora?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Kao i kod gospođe Gustafson, mojih dva i po sata mogu postati dva puta više, tako da...

SUDIJA ORIE: Mogu li da pitam ostale zastupnike Odbrane. Gospodine Kay, recimo, vaše prve procene, i onda će Pretresno veće moći da vidi kako će se svedočenje razvijati u unakrsnom ispitivanju?

ADVOKAT KAY: Časni Sude, što se mene tiče, to zavisi od toga šta će pitati tužilac, šta ide pre mene, ali sam mislio oko pola sata.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Mikuličiću?

GOSPODIN MIKULIČIĆ: Naravno, časni Sude, to zavisi od prethodnog ispitivanja; ali na osnovu ovoga do sada, ne bih imao pitanja za svedokinju.

SUDIJA ORIE: Nemate pitanja. Dakle, postoje dobri izgledi da bismo mogli da završimo sa svedočenjem ove svedokinje sutra, ali je to i dalje nesigurno, najmanje rečeno. Imamo pauzu, i nastavićemo u 13:00 časova.

(pauza)

(svedokinja je pristupila Sudu)

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson, možete da nastavite. Ali pre toga, gospođo Botteri, molim vas da fokusirate vaše odgovore na pitanje. Ako se neki dalji detalji očekuju od vas, osoba koja vas ispituje će svakako tražiti te detalje. Tako da vas molim da fokusirate vaše odgovore na samu srž pitanja koje vam se postavlja. Gospođo Gustafson.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, sada bih htela da predem na sledeću temu, a tiče se 5. avgusta 1995. godine, i vašeg puta u Knin tog datuma. U vašoj prvoj izjavi, objasnili ste da kada ste čuli da je Knin oslobođen, da ste odlučili da odete u Knin i budete sa vašom komandom. "Napustili smo Split oko 11.00 časova 5. avgusta 1995. godine, i došli smo na tvrđavu u Kninu oko 16.00 časova, gde su se okupili svi politički predstavnici." Moje prvo pitanje je: Koji su još članovi komande splitskog zbornog područja otišli u Knin 5. avgusta?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne znam odgovorit na ovo pitanje.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Rekli ste da ste otišli u Knin 5. avgusta jer ste želeli da budete sa vašom komandom. Ko je još iz komande bio u Kninu 5. avgusta?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ja sam rekla da sam otišla u Knin bez obzira što nisam morala ić', odlučila sam otić' u Knin.

SUDIJA ORIE: Gospođo Botteri, možete li molim vas da nam kažete ko je bio tamo, ne da li ste otišli tamo dobrovoljno, ili ste morali da idete tamo. Pitanje je bilo jednostavno: Ko je još iz komande Zbornog područja Split bio u Kninu tog dana?

SVEDOKINJA BOTTERI: Vidjela sam neke ljude iz 4. brigade.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A ko je iz komande bio tamo? Naveli ste imena nekih ljudi u vašoj izjavi: Rahim Ademi, Gotovinin načelnik Štaba, da li je on bio u Kninu 5. avgusta? Da, ne ili ne znam?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne znam. Nisam ga vidjela.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A Ćorića, pomoćnika komandanta za logistiku?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Njega isto nisam vidjela, ne znam je li bio.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A Ivana Zelića, pomoćnika komandanta za informacije i političke aktivnosti?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Mislim da ni njega nisam sreala.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da li se sećate ikoga iz komande splitskog zbornog područja da je bio tamo?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: *[Nema verbalnog odgovora]*

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Mašete glavom. Da li je to ne?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Sa mnom je bio moj vozač i pravnik iz moje službe.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Ne zanimaju me vaš vozač, niti pravnik iz vaše službe. Pitanje se odnosilo na članove komande. Ako ne možete da se setite, možete li molim vas samo reći da ne možete da se setite i onda ćemo da nastavimo dalje.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne mogu se sjetit.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Rekli ste, u vašoj izjavi, da ste stigli u Knin oko 16.00 časova. Moje pitanje glasi: Da li ste videli neke znakove borbe u Kninu u tom trenutku?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: A šta ste videli?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: U samom Kninu, ja sam se držala glavne ulice. Vidjela sam puno vojnika, čak u jednom trenutku mislim da sam vidjela kad je jedan vojnik 4.

brigade stradao pa su ga nosili. I ulice, ulica kroz koju sam ja prolazila je odavala jednu tipičnu sliku kroz koju je prošla vojska. Bilo je dosta razbijenih izloga prodavaonica.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da li ste videli... da li je bilo znakova da se borba i dalje vodi, ili vam se činilo da je borba završena?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne, nije bilo znakova da se još uvek vode borbe.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Rekli ste da ste videli puno razbijenih izloga na radnjama. Da li ste videli... da li vam je izgledalo da su predmeti u radnjama bili i dalje u radnjama; ili vam se činilo da su pojedini bili iznešene iz radnji na kojima su razbijeni izlozi?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Pa, na pola.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Samo da razjasnimo, na nekim radnjama gde su izlozi bili razbijeni, videli ste da su pojedini odnete?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam. Htela bih da pređem na drugu temu.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Ako možete da pokažete svedokinji...

SUDIJA ORIE: Da. Mogu li da zatražim pojašnjenje odgovora. Rekli ste nam da je vojnik 4. brigade bio povređen. Da li ste videli kako je bio ranjen i da li možete da nam kažete šta ste videli; ili ste videli vojnika 4. brigade koji je bio povređen i odnešen? Da li ste videli trenutak kad je bio povređen?

SVEDOKINJA BOTTERI: Ne, nego kad mu je, vidjela sam kad mu je sanitetska služba pomagala, mislim da je to završilo sa smrću, po tome što sam kasnije saznala.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam, časni Sude. Ako možete da pokažete svedokinji dokazni predmet Odbrane D32.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, da li prepoznajete ovaj dokument kao Propise službe oružanih snaga?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Da li su ovi propisi bili na snazi 1995. godine?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Možemo li da se vratimo na stranu broj 18 u BHS verziji i stranu 21 u engleskoj verziji.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Gospođo Botteri, ako možete da pročitate član 52, koji kaže: "Komandant garnizona je odgovoran za vojni smeštaj, red, disciplinu i službu u garnizonu. Sve jedinice i ustanove u okviru garnizona su podređene komandantu garnizona, kada su u pitanju red, disciplina i služba." Moje pitanje vama glasi: Da li su komandanti garnizona imali disciplinska ovlašćenja i da li su komandanti garnizona mogli da preduzimaju disciplinske mere prema jedinicama i ustanovama u okviru garnizona?

ADVOKAT KAY: Možemo li, pre svega, da utvrdimo temelje saznanja ove svedokinje o ovoj temi? Znam da je to pitanje...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay...

ADVOKAT KAY: ...neke ekspertize, i hajde da saznamo da li je to slučaj.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, dozvoljavam gospođi Gustafson da postavi ovo pitanje bez prethodne provere u odnosu... u odnosu na ovu svedokinju. Gospođo Gustafson, možda da ponovite pitanje?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Pitanje je, gospođo Botteri, bilo sledeće: Da li su komandanti garnizona mogli da preduzimaju disciplinske mere protiv članova jedinica i ustanova u okviru garnizona?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne mogu odgovoriti na ovo pitanje, mislim da sam u svojoj prvoj izjavi datoj Tužiteljstvu izjavila da mi status i nadležnosti garnizona nisu bile jasne i ništa o tome nemam izjaviti.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Časni Sude, nemam više pitanja.

TUŽITELJKA GUSTAFSON - PITANJE: Hvala vam, gospođo Botteri.

SUDIJA ORIE: Hvala vama, gospođo Gustafson. Gospođo Botteri, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Mišetić. Gospodin Mišetić je advokat gospodina Gotovine.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIŠETIĆ

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dobar dan, gospođo Botteri.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Jutros su vam postavljana neka pitanja o komisijama koje su bile formirane kako bi utvrdile ko je nezakonito ušao u neke stanove u Splitu, i to vam je predstavljeno kao primer komisije koja je formirana kako bi istražila, barem delimično, disciplinske prekršaje protiv nepoznatih prekršioca. Hteo bih da vam pokažem pravu naredbu koju je general Červenko, načelnik Štaba, poslao u splitsko zbornu područje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako, molim vas, mogu da dobijem 1D58-0032, gospodine sekretare.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Ovo je prava naredba koju je general Červenko izdao generalu Gotovini 23. avgusta, u kojoj je generalu Gotovini naređeno da osnuje komisiju na osnovu informacija koje su date generalu Červenku. I ako pogledate izjavu, general Červenko je zapravo naredio da vi, kao pomoćnica komandanta za pravne poslove, budete deo te komisije, i general Červenko je, izgleda, naredio ko će još biti deo te komisije. To naređuje – da će disciplinska odgovornost da se ustanovi. Deo V govori da je: "Komandant splitskog zbornog područja obavezan da momentalno pokrene disciplinske postupke." I pri kraju, na dnu, kada se govori o vojnoj policiji, kaže: "...i pokreće krivične prijave u saradnji sa vojnom..." treba da stoji vojnom policijom a ne vojnom poštom "... podneti krivičnu prijavu kancelariji nadležnog vojnog tužioca u Splitu." Dakle, general Červenko nije, pre svega, kao što vidite u naredbi, nije citirao član 9 propisa o vojnoj policiji, i ne predlaže da general Gotovina ima samostalnu moć. General Červenko kaže: "U saradnji sa vojnom policijom..." Da li vidite to?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Odlomak koji broj?

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: ... Izvinite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Još uvek slušam preko kanala, časni Sude, pa ću pripaziti na brzinu mojih pitanja.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: To je u odeljku V ove naredbe, u hrvatskoj verziji, ako biste hteli da pročitate poslednja tri reda u odeljku V, stoji: "U saradnji sa vojnom policijom..." Da li vidite to?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: "U saradnji sa vojnom policijom, podneti i krivičnu prijavu nadležnom vojnom tužiteljstvu u Splitu". Da. To vidim.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: General Červenko nije rekao generalu Gotovini: "Iskoristi svoje moći da narediš vojnoj policiji da preduzme krivičnu istragu." Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ... Možemo da pređemo na sledeću stranu u hrvatskoj verziji, molim, i u engleskoj takođe.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Uz naredbu je prikačeno pismo vlasnika zgrade generalu Červenku...

prevodioci: Može li zastupnik da govori u mikrofon, molim. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: ... po imenu, osobe koji su pripadnici, sudeći po ovom pismu, 4. gardijske brigade, po imenu, koji su nezakonito ušli u ove stanove. Da li vidite ovo? Da li se sećate ovoga kao dela vašeg posla u komisiji?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Hajde da objasnimo sad ovo. Disciplinska istraga počinje sa konkretnim imenima konkretnih počinioca. Da li vidite ovo?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: U svakom disciplinskom...

prevodiloci: Može li advokat da govori u mikrofon sa njegove desne strane, molim.

SUDIJA ORIE: Zamolili su vas da govorite u mikrofon sa vaše desne strane, koji...

ADVOKAT MIŠETIĆ: U redu. OK. Hvala vam.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Što se tiče disciplinskih postupaka za teže povrede discipline, čak i da je komandant imao očevice koji su mu rekli o ovim težim povredama, on bi i dalje morao da, po ovim pravilima, započne proces utvrđivanja disciplinske odgovornosti tog pojedinca pred vojnim disciplinskim sudom. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Gospođo Gustafson?

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Izvinjavam se što prekidam. Samo sam... Gospodin Mišetić je rekao da pismo identifikuje po imenima osobe koje su pripadnici, na osnovu ovog pisma, 4. gardijske brigade, a možda se to nalazi na drugoj strani. Ne vidim ta imena ona ovoj strani, ali...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da okrenemo stranu u hrvatskoj verziji, i u engleskoj, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dakle, moje pitanje, ili moja poenta je... i kažite mi ako mislite da grešim – ali svaki disciplinski postupak počinje samo sa sumnjom da je osoba prekršila vojnu disciplinu, dok se odgovornost te osobe ne potvrdi formalno pred nadležnim organom na osnovu Pravilnika koji je odgovoran za potvrđivanje odgovornosti te osobe. Tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Je, to je sigurno tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...tražim da ovaj dokaz bude označen, i nudim ga spis.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Nemam prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Odbrane D879.

SUDIJA ORIE: D879 je usvojen u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam. Gospodine sekretare, ako možemo da vidimo dokazni predmet Tužilaštva P1013, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dozvolite mi da vam postavim preliminarno pitanje, gospođo Botteri. Kao pomoćnik u komandi zbornog područja, to je tačno, zar ne, vi ste često pisali naredbe za potpise generala Gotovine. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možemo da predemo na poslednju stranu ovog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: I da li je bila uobičajena praksa u komandi Zbornog područja Split da osobe zadužene za različita područja često sastavljaju naredbe koje je trebalo izdati i da ih je potom general Gotovina pregledao i potpisivao?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da pređemo... da, to je prava... izvinjavam se. Ako možemo da pređemo na prethodnu stranu u hrvatskoj verziji.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: A da li ste znali da su ponekad neki ljudi bili ovlašćeni da potpisuju dokumenta u ime generala Gotovine, ako je to bilo potrebno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Vi gledate u ove naredbe.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ako možemo, verujem, da pronađemo pravu stranu u engleskoj verziji, verujem da je to sledeća strana. Datirana je na 8. septembar.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Ovo je naredba o kojoj su vas pitali jutros, i ona kaže – kao što je napisano, kaže: "Ovim bi," i onda deo 1b govori o naredbi komandiru 72. bataljona vojne policije da podnese krivične prijave. Sada, da li ste znali o ovoj praksi ili je to bila rutinska praksa kada bi komanda splitskog zbornog područja primila naredbu od Glavnog štaba, koja bi često ponavljala osnovne sadržaje te naredbe svojim podređenim jedinicama? Da li je to bila uobičajena praksa?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Vrlo uobičajena praksa.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: U ovoj naredbi stoji da je zasnovana na naredbi generala Červenka koju sam vam upravo pokazao. Ipak, za razliku od naredbe generala Červenka, koja govori o podnošenju izveštaja u saradnji sa vojnom policijom, kao što je napisano, ova govori o naredbi njima da ih podnesu. Vidite li to?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Volela bih da mi ponovite pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Ako poredimo naredbu generala Červenka, o kojoj smo upravo razgovarali, u kojoj stoji da general Gotovina treba da deluje u saradnji sa vojnom policijom. Da li se sećate toga?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Dobro.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Rezultati vaše komisije su sada poslani kao izveštaj nazad generalu Červenku, i naredba kaže da, na početku, da se izdaje u skladu sa naredbom generala Červenka. Da li vidite to?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: OK. Ali naredba generala Červenka, složili ste se sa mnom oko toga ranije, ne govori generalu Gotovini da naredi vojnoj policiji da bilo šta uradi. Tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Je, tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: OK. Dakle, da li je moguće da, kada je pisana ova naredba, možda, neko ko je zapisivao naredbu generala Červenka, nije koristio istu formulaciju koju je koristio general Červenko?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: To je moguće.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dozvolite mi da vas pitam jedno opšte pitanje. Nevezano za ovu naredbu, da li ste za sve te godine rada u splitskom zbornom području ikada videli ili da li vam je tužilac ikada pokazao neku drugu naredbu generala Gotovine vojnoj policiji da podnese krivičnu prijavu? Da li ste ikada videli neku drugu takvu naredbu, osim ove?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Juče su vam pokazali...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Menjam temu, časni Sude. Ne znam...

SUDIJA ORIE: Čekajte da vidim. Nagoveštaj je da se ovde radi o prenošenju naredbe kako bi se identifikovala lica. Pokušavam da uporedim listu imena koja nam je dostavljena od...

ADVOKAT MIŠETIĆ: To nije moj nagoveštaj, časni Sude. Ja kažem da je komisija formirana na osnovu konkretnih...

SUDIJA ORIE: Da. Ali pitanje je očigledno bilo - da li ova komisija treba da se bavi identifikovanim ili nepoznatim počiniocima? Sada, vidim da je komisija osnovana. Možda možemo da pređemo na drugu stranu ovoga što sada vidimo na ekranu. Ja vidim pismo koje očigledno počinje nekom vrstom procedure, i spominje osobe koje su nelegalno zauzele stanove. U dodatku, vidim, ako ne grešim, i zbog toga bih voleo da proverim to, vidim naredbe da se preduzmu mere protiv tih osoba. Imena ovih osoba su identifikovana kao značajna jer su očigledno osumnjičeni bili poznati, a ne nepoznati. Ja samo upoređujem po broju i po imenima ove liste i zapravo pokušavam ustanoviti da li je to dodatak, koliko sam shvatio, onoga što se ranije dogodilo. Ovo nisam dobio. Moram da se igram sa mojim ekranima, umesto da imam kopije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako bih mogao časní Sude da vam kaŹem - do sutra ujutru da vam odgovorim na to pitanje, samo da završim ovo što treba danas da uradim.

SUDIJA ORIE: Dobro, dobro. Ja znam šta moja...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dozvolite mi da kaŹem...

SUDIJA ORIE:...na umu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...da je za nas i pitanje, takođe, da li govorimo o stvarnoj imovini. Neko je u stanu ili nije u stanu, dakle...

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...to je argument za kasniju diskusiju, časní Sude.

SUDIJA ORIE: Vidim poentu. Samo se pitam u kojoj meri...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim...

SUDIJA ORIE: ...je jezik kopiran iz jedne sa druge i da li su takođe i imena kopirana iz jedne u drugu...

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...Ja ću...

SUDIJA ORIE: ...da li je drugačije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ... Pobrinuću se za to...

SUDIJA ORIE: Pobrinićete se za to...

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...ujutru. Hvala vam, časní Sude.

SUDIJA ORIE: Nastavimo.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Pitali su vas o tabeli koja govori o akcijama koje je preduzeo general Gotovina vezano za disciplinske mere u avgustu i septembru 1995. godine. Dozvolite mi da vas pitam: Kako su ove mere ili zašto su ove mere dobile pažnju u splitskom zbornom području? Da li se sećate te tabele?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da. U kom smislu mislite kako je skrenuta pozornost?

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...Dokazni predmet Tužilaštva P1010 na ekran, molim – ili P1016. Izvinjavam se.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Zapravo, ovo je druga tabela, ali je i ona dobra. Imam neka pitanja za vas vezano i za nju. Zašto je o ovim merama poslat izveštaj komandi splitskog zbornog područja?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Određene postrojbe su izvještavale Zborno područje Split zato što smo mi imali zadaću - zbir svih tih podataka dostavljat upravi za pravne poslove ministarstva.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Biću precizniji. Ovde se govori o tome da general Gotovina procenjuje izrečene disciplinske mere. Moje pitanje je: Možete li reći Sudu šta – u kojim slučajevima bi se od generala Gotovine zahtevalo da proceni disciplinske mere?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: General Gotovina je u situaciji da ocjeni pravilnost izrečene stegovne mjere samo ako je tu stegovnu mjeru izrekao njegov neposredno podređeni zapovjednik. Gledajući vojnu hijerarhiju, to je mogao, to je mogla bit samo stegovna mjera koju je izrekao zapovjednik brigade ili samostalne bojne koja je u biti imala status brigade.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dakle, možete li još pojasniti da ako – pa, uzmimo 4. gardijsku brigadu kao primer. Recimo da je general Krstičević, komandant 4. gardijske brigade, izrekao disciplinsku meru protiv svog podređenog, da li to – da li bi to bio slučaj kada bi general Gotovina procenio disciplinsku meru?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Da li je on radio procenu svake disciplinske mere ili samo onih mera na koje je bila uložena žalba?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: On je ocjenjivao pravilnost svih stegovnih mjera koje je donio zapovjednik brigade, s tim da se ocjenom pravilnosti stegovne mjere nije ulazilo u sadržaj, nego se ocjenjivalo... ocjenjivala zakonitost više u onom procesnom smislu - da li je ona sukladna Propisniku o vojnoj stezi.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: ...

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Prilikom nepravilnosti dostavlja se samo zapovjed, ne prpratni... prpratna dokumentacija. Ako je bila uložena žalba, onda se rješavalo po žalbi.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Znači, jedino kada – ako je bilo žalbi, to bi bio primer kada biste primili kompletan slučaj i bili biste u mogućnosti da preispitate suštinu. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tačno. Samo u slučajevima kada je bila podnešena žalba, na naše traženje bi nam se dostavljala dokumentacija. Kod ocjene pravilnosti nije se dostavljala dokumentacija. To je izričito rečeno u jednoj odredbi stegovnika, da se dostavlja zapovjed i ništa drugo, o izricanju stegovne mjere.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Idemo sada na sledeći nivo. Ako je komandant bataljona 4. gardijske brigade izrekao disciplisnu meru, ko je radio procenu te disciplinske mere?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Ako zapovjednik bojne izrekne stegovnu mjeru, pravilnost ocjenjuje zapovjednik brigade.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dakle, u tom slučaju, to bi bio general Krstičević, on bi bio zadužen za ocenu pravilnosti te disciplinske mere?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: ...i to uključuje...

SUDIJA ORIE: Često vidim u transkriptu [*Nastavlja se prethodni prevod*]...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Zbog toga, treba da pravimo pauze. Možete li da ponovo počnete sa vašim pitanjem koje se pojavljuje u redu 3, strana 79?

ADVOKAT MIŠETIĆ: 79?

SUDIJA ORIE: Tu je postavljeno pitanje...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Komandant bataljona, je li to?

SUDIJA ORIE: Vidim odgovor na strani 79, red 1: "Ako zapovjednik bojne izrekne stegovnu mjeru, pravilnost ocjenjuje zapovjednik brigade." Onda ste postavili novo pitanje svedokinji.

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da, da, da, časni Sude. Završiću za dva minuta, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: Dozvolite mi da ponovim to pitanje: Disciplinska mera koju izriče komandant bataljona, regularnost te mere bi procenio general Krstičević. Tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: A ako je vojnik hteo da se žali, taj vojnik kome je izrečena disciplinska mera od strane komandanta bataljona, u želji da se žali, on bi se takođe žalio generalu Krstičeviću. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: I moje poslednje pitanje za danas: Da li je sistem ovako funkcionisao sve do kraja komandnog lanca? Drugim rečima, direktno podređeni komandant komandantu koji je izrekao disciplinsku meru je taj koji bi radio procenu te mere?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE: ...poslednje pitanje: Na nivou... od generala Krstičevića, koji deluje u svojstvu osobe koja radi procenu disciplinske mere, od tog nivoa naniže, da li je tačno da komanda splitskog zbornog područja ne bi primala nikakve informacije o izrečenim disciplinskim merama, osim u vidu statistike o kojoj ste govorili ranije jutros?

SVEDOKINJA BOTTERI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ - PITANJE:...

ADVOKAT MIŠETIĆ: ...završio sam za danas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da li ostaje još nešto, gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Rekli su mi da sam možda nešto pogrešio, ako mogu da dobijem samo jedan sekund. Izvinjavam se.

TUŽITELJKA GUSTAFSON: Mislim da bi to moglo da bude na strani 79, red 8. Treba da stoji: "Drugim rečima, direktno nadređeni komandant..."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, to je tačno, zahvaljujem se zastupnici.

SUDIJA ORIE: Da. Gospođo Botteri, završićemo za danas. Hteli bismo da vas vidimo opet sutra ujutru u 9.00 časova. Ponovo vam dajem uputstva da ne treba da razgovarate ni sa kim o svedočenju, bilo ovom koje ste već dali ili onom koji ćete tek da date. Završavamo do sutra, do petka 31. oktobra, u 9.00 časova ujutru, sudnica broj 1.

Sednica je završena u 13.48 h.

Nastavlja se u petak, 31. oktobra 2008, u 9.00 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje